

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

Många av oss söker en djupare mening med livet, en djupare innebörd i Varat, något som ger oss en glädje, som förvandlar oss från små obetydliga, tillfälliga löv på livets träd till något STORT. *Andlig upplysning* kan vara det som ger oss en visshet om att vi i vårt inre väsen är gudomliga.

Ingemar Aronsson upplever att han blivit Upplyst, alltså sett Sanningen. Kanske har han rätt.

Foto Anders Lindh

Ingemar Aronsson

Jag blev Upplyst i Tunnelbanan

Ingemar Aronsson, som är TM-meditationslärare och har mediterat i 33 år, berättar här om en genomgripande upplevelse en dag i Stockholms tunnelbana.

Jag åker tunnelbanan från Högdalen till Hötorget för att spela nyckelharpa där. Det är fredagen den 12 december 2003.

Jag sitter som vanligt och tittar på folk i vagnen.

Jag har mediterat mycket de senaste två månaderna, 4–5 timmar per dygn. Jag har även bett till den gudomliga Modern att få del av hennes energi.

Jag har bett intensivt till "Själv", att det ska uppenbara sig för mig, inom mig själv.

Vad som händer i tunnelbanevagnen är att jag upplever att jag faller in i mitt eget medvetande. Fast jag har ögonen öppna, åker jag liksom inåt i mig själv. Jag tillåter mig falla och blir inte rädd. Jag låter det ske, följer med. Medvetandet kollapsar liksom i sig själv.

I nästa sekund vaknar jag upp i en svart inre rymd, där en vit ljuspunkt tänds nere i vänstra hörnet. Denna punkt förstoras snabbt till en strut i högra hörnet av den inre rymden, blir till en guldkimrande rund boll, liksom en apelsin.

I nästa sekund ser jag att den runda bollen öppnar sig inifrån. Jag vet intuitivt att vad jag ser, eller upplever, är Själv.

När Själv har öppnat sig, ser jag att inuti "bollen" eller Själv finns tre saker som ligger inbäddade där. De börjar nu vika upp sig som tre tentakler. De böjer sig ut ur bollen eller Själv och bildar tre spröt strax utanför bollen. Allt detta sker sekundsabbt. Och jag sugs in i bollen eller Själv.

När jag kommer in i Själv upplever jag det som ett oändligt medvetande, obegränsat, TYST och STILLA. Det är en överväldigande närvaro och en oändlig frid, som är kompakt och total.

Jag vet intuitivt att jag har kommit fram i min inre andliga resa, men samtidigt blir jag också medveten om den yttre världen. Jag ser genom ögonen att där står Hötorget på en skylt. Jag vet att jag nu är framme i min världsliga resa och skall gå av.

Jag tittar ner på mina ben och upplever att de går i TYSTNADEN och STILLHETEN. Jag tycker det är konstigt att kroppen kan röra sig i denna enorma stillhet.

Kroppen kommer fram till en bänk och sätter ner lådan med nyckelharpan vid sidan om och sig själv på bänken. När kroppen slår sig ner, blir Stillheten och Tystnaden ännu mer påtaglig. Jag bara sitter där.

Det finns absolut ingenting att göra. Jag sitter i tystnaden och stillheten, kanske i en halvtimme.

Tid och rum existerar inte för mig. Sedan får jag en vag förnimmelse: Om jag skulle spela? Långsamt kom så svaret inom mig: nej, och jag sjönk tillbaka in i tystnaden och stillheten.

Varför skall jag göra något?

Det finns absolut ingenting att göra!

Efter ytterligare en tid, en halvtimme kanske, fick jag åter förnimmelsten: skall jag spela? Nu sträcker sig händerna ner för att ta upp nyckelharpan ur lådan. När jag ser på händerna tycker jag att de ser nya ut.

Då händer något märkligt inom Själv eller det medvetande som är jag. Långt bak i medvetandet tänds ett nytt medvetande, ett medvetande i medvetandet...

Det tänds ett bevittnande eller iakttagande medvetande. Jag kan bevittna vad som händer och sker, liksom från två ställen inom

samma medvetande. Ett ställe är från grunden och det andra högt ovanifrån.

Jag hade två medvetanden, medvetandenivåer, inom ett och samma medvetande. Två sätt att uppleva fanns samtidigt.

Jag tog upp min nyckelharpa.

Jag håller den i mina händer samtidigt som jag får en förnimmelse: Kan jag spela på den här? Och då svarade jag liksom inifrån, långsamt: Ja, det kan jag nog.

Då lägger jag harpan i mitt knä och sjunker åter in i stillheten och tystnaden och blir sittande så. Samtidigt händer det något med det andra sättet att se, det där uppfifrån, det bevittnande medvetandet, som jag nu kommer att kalla "Vittnet".

Vittnet kan beskrivas som en kikare genom vilket medvetandet eller Själv tittar ut. Vittnet är det som sitter längst upp och längst bak i medvetandet, det åser allt, både inom och utom mig. Detta "vittne" tar liksom ett blixtfoto ner genom kroppen och ut genom ögonen. Jag "ser mig själv", både inifrån och snett nerifrån.

Vittnet ser allt i det inre medvetandet och ut genom ögonen. Det åser kroppen sittande med nyckelharpan och stråken, men allt är totalt stilla. Jag sitter i denna stillhet ytterligare några minuter. Tid och rum existerar inte.

Så börjar jag spela, väldigt tyst och försiktigt. Låten och musiken liksom smyger sig fram, utifrån tystnaden. Det är som om Själv skapar något inom sig själv, för sig själv, genom sig själv och åter till sig själv.

När musiken böjtade ta form, spelade jag tystare och tystare, för att till slut komma tillbaka till den totala tystnaden och stillheten, inuti Själv.

Jag bevittnar en skapelseprocess, tänker jag. Det är så här en skapelse går till. Från tystnaden, ut i rörelse i form av ljud och tillbaka in i tystnaden och stillheten.

Jag är både den som spelar och den som "bevittnar" processen. Från Vittnets nivå ser det ut som om allting går av sig själv. Det finns inget "Jag" som gör något, utan det är ju Själv inom sig själv som gör allting.

Inom och i Själv utspelas skapelseprocessen. Jag sitter åter i stillheten och tystnaden. Hur länge vet jag inte. Efter ett tag får jag åter förnimmelsten: Om jag skulle spela? Jag börjar på nytt väldigt tyst och försiktigt och ökar volymen stegvis. Jag blir varse: "här kommer ännu en skapelse" och fortsätter att spela till slutet, då musiken blir tystare och tystare, och till slut sitter jag åter i den totala tvstnaden och stillheten.

Jag vilar i mig själv. Jag vilar i "Själv".

Jag har inte sett någon människa eller något annat utanför mig, utan förmodligen bara varit inom mig själv, eller i Själv.

Nu börjar jag kunna vända uppmärksamheten utåt, ut i den vanliga verkligheten och ser att där finns människor som rör sig runt min kropp. Jag fortsätter att spela på min nyckelharpa och upplever att det går automatiskt.

Jag märker att jag nu stiftar en ny bekantskap. Det är med lycksaligheten. Jag känner den väldigt påtagligt inom mig. Jag upplever att inom mig rör sig lycksaligheten ut från Själv, ut i den svarta rymden och tillbaka till Själv igen, som en cirkelrörelse.

Jag märker också att lycksaligheten automatiskt åker ut från mitt hjärta och till människor i min omgivning, speciellt till dem som kommer fram och slänger pengar i min nyckelharpslåda. De får som tack en rejäl dos av lycksalighet av mig, eller rättare sagt av Själv som ligger vaket och öppet inom mig.

Från Vittnets perspektiv sker detta automatiskt. Jag gör absolut ingenting, bara åser händelseförloppet.

Efter en stund märker jag att lycksaligheten finns i min upp-

märksamhet och går ut genom mina ögon. De som kommer inom en radie av 5–6 meter från mig får automatiskt en dos av sällheten. Det märks tydligt att de känner den. En del ler med hela ansiktet. Jag märker att de flesta blir djupt gripna. De verkar så lyckliga. Vi tycks alla flyta i ett hav av lycksalighet.

Nu stiftar jag åter en ny bekantskap. Det är intuitionen och intellektet som börjar göra sig märkbart. Jag börjar analysera det som jag upplever och ifrågasätta det.

Jag får en orolig förnimmelse och börjar tvivla på allt jag upplever: jag måste nog prata med någon om det här. Det verkar för otroligt för att vara sant.

Då kommer jag att tänka på en av mina bästa kompisar, som är väl bevandrad i andliga ting. Jag ringer Stig, tänker jag. Då får jag automatiskt upp ett svar inom mig: Han är i närheten. Va bra, tänker jag och tar upp mobiltelefonen lite fumligt och får iväg ett samtal till honom.

"Hej Stig," säger jag, "det är något som händer här."

"Vadå, vad är det som händer?" svarar han.

"Jo, det händer något med mig", svarar jag. "Jag är osäker på vad det är. Kan du komma?"

"Var är du?", undrar han.

"Jag sitter på tunnelbanestationen Hötorget och spelar nyckelharpa."

"Vilken uppgång?"

"Den mot Olof Palmes gata. Var är du?", frågar jag.

"På Medborgarplatsen", svarar han.

"Ta tåget in mot stan, sitt i den bakersta vagnen och åk till Hötorget. Jag sitter på en bänk där. Du kan inte missa mig. Gå efter musiken!"

"Jag och Marion kommer med detsamma", svarar han.

De kom inom fem minuter. De går arm i arm. Det liksom glittrar om dem där de går. Jag tänker för mig själv, att här kommer Radha och Krishna.

Det lyser och glittrar om allt som jag ser utanför min kropp. Det känns härligt. Livet känns fullt och allt är vackert.

De kommer fram och hälsar i hand. Jag svarar att jag sitter och niger, eftersom jag känner mig lite omskakad. De sätter sig på min högra sida, fortfarande arm i arm, och med små underfundiga leenden på sina läppar. Det verkar som om de har förstått allting. De vet vad jag går igenom. De vet liksom hemligheten med hela skapelsen. De vet att de är Gud och att Själv bor inom dem.

De är min broder och min syster. Vi är alla ett! Inom samma Själv.

Stig kan mycket om Advaita, som är en icke-dualistisk indisk filosofi, där vi bland annat hämtat information: om man går djup in i Själv eller det Rena Transcendentala Medvetandet, så upphör skapelsen att existera. Då kommer man till en punkt inom Själv, som upplevs som att "ingenting har hänt".

Stig söker ögonkontakt med mig och frågar:

"Vad är det som händer?"

"Titta i mina ögon!" säger jag. "Det måste synas i dem att någonting har hänt."

De ser på mig med de där underfundiga leendena och tycks ha förstått vad som hänt med mig.

Jag spelar ett par låtar och sällheten flödar inom mig.

Efter ett tag föreslår Stig att vi skall gå till ett café som ligger i närheten och fika tillsammans.

De hjälper mig att packa ner nyckelharpan i lådan. Stig bär lådan. Jag reser mig och märker att jag är cirka tre meter lång och har ben som styltor. Det känns underligt att gå i denna konstiga kropp. Kroppen känns ovanligt lätt. Jag lyckas emellertid manöv-

rera ganska bra efter ett tag.

På fiket sitter vi och pratar, Stig till vänster om mig och Marion rakt framför mig. Jag ser in i hennes ögon och ser "Självet" där och frågar oskyldigt och naivt om hon är "självförverkligad". Det är ju det jag ser. Jag ser att hon är en fri och Uppvaknad Mäniska. Jag vänder mig till Stig och lyssnar till vad han pratar om. Efter att jag har tittat i hans ögon är det som de förändras och pupillen vidgas och plötsligt ser jag Självet i hans ögon också.

Men jag märker att jag inte följer med i Stigs dialog. Det går liksom in genom ena örat och ut genom det andra. Jag höjer handen mot Stig och säger: "Ursäkta mig Stig, men jag måste säga det här. Jag hör vad du säger, men jag förstår ingenting. Jag lever här och nu. Det du pratar om kommer från dåtid och du skjuter in det i framtiden. Jag hänger inte alls med, men prata på du. Jag liksom sitter här och njuter av både min egen närvaro och er samvaro.

Stig och Marion skrattar hjärtligt och säger att det inte gör någonting. De säger till mig att bara vara, vilket jag ju är. Jag är i ett tillstånd av enbart "varande" tillsammans med en känsla av sällhet.

Klockan börjar närma sig nio på kvällen.

Jag är i detta tillstånd av Rent Transcendentalt Medvetande, eller i Självet, i tre och halv timme, om inte mer. Jag är till hundra procent i Vittnet cirka tre hela dygn.

Jag erfär sällheten till hundra procent i omkring ett dygn.

Intuitionen/intellektet upplever jag till hundra procent också i ungefär ett dygn.

Dessa tillstånd är fortfarande mycket vakna och aktiva inom mig, men inte lika fullt som under dessa unika tre timmar.

Allt detta är en enorm nåd och välsignelse.

Tack Gud och Självet för denna erfarenhet som har väckt mig till ett nytt medvetande och nu alltid finns vaket inom mig.

TBK

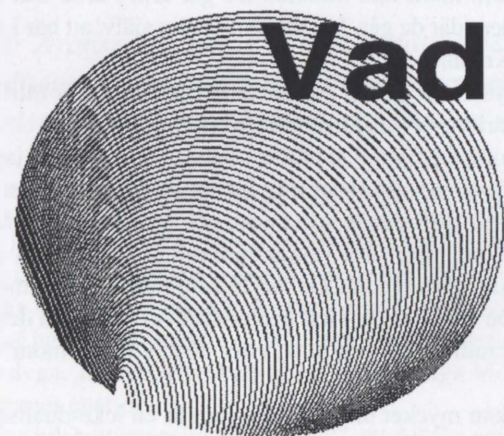
Traditionell botekost

Shamanism - Behandling, konsultation och kurser

Shamanism är en uråldrig läkekonst som traditionellt har använts för att bearbeta alla sorters problem, t.ex. mentala, fysiska, andliga, ekonomiska, sociala, psykiska, existensiella eller materiella. Jag har 13 års erfarenhet av behandlingsarbete med shamanism och erbjuder sedan 8 år tillbaks även ett flertal kurser på olika nivå.

Skriv till staffan@shamanism.se eller Traditionell botekost, Knopparåsen, Lilla Lönnhöjden, 680 96 Lesjöfors.

Hemsida: www.shamanism.se Tel: 073-845 49 54

Vad är teosofi ?

Teosofi är en tidlös visdom som funnits i alla kulturer och i alla tider. Modern teosofi är en tolkning av denna i vår tid.

Teosofiska Samfundet

grundades 1875 för att undersöka människans plats i universum och att befrämja förståelse för andra kulturer och bilda en kärna av universellt broderskap i vår tid.

Visdomstraditionen lär

- * Tillvarons grundläggande enhet
- * Människans inre utveckling
- * En universell lag

Teosofiska Samfundet Adyar i Sverige

Bokhandel och bibliotek: Karlplan 5 B, 114 60 Stockholm.
Telefon: 08-661 68 83. Öppet tisdag och torsdag kl 14-18

Föredrag och studiecirklar, se vår hemsida
<http://www.teosofiskasamfundet.se>
e-post: teosamf@teosofiskasamfundet.a.se

Adress SÖKAREN
Box 10
663 21 SKOGHALL
Telefon 054-51 89 00
Fax 054-51 89 02
E-post red@sokaren.se
Postgiro 70 60 47-8
Bankgiro 372-8128
Hemsida på Internet www.sokaren.se

Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson

Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-

Annonser Ring för prislista

Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund

ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Ingemar Aronsson: Jag blev Upplyst i tunnelbanan	2
Healingforskning	6
Visdomsbladet	7
Bokrecensioner	8
Hinduismens kärna, Vedanta	10
Varia	14
Filosofen Peter Singer	17
Erland Lagerroth: Universum och livet	18
Läsarforum	23
Krönikor ur tidigare nummer	24
Spridda röster	29
Marcus Aurelius, kejsare och filosof	30
Argumentationsanalys	32

Var och en kan bli lycklig om han inte jagar lyckan utanför sig själv utan söker den i sitt eget inre.

Seneca

Vad vet vi om världen?

Det är ett gigantiskt universum vi lever i. Hur stort det är kan ingen säga. Ingen kan ju uttala sig om annat än det som vi kan uppfatta med våra sinnen och våra instrument. Utanför det förnimbara universum kan det finnas världar som är större än den värld vi lever i, och annorlunda.

Vad vet vi människor i det så kallade 21:a århundradet om verkligheten? Kan vi göra bestämda påståenden om dess art och uppbyggnad? Vad är medvetandet?

En naturvetare sa till mig att "du måste väl ändå erkänna att medvetandet är ett neurologiskt fenomen"! Men det är knappast en uppfattning som är spikad för framtiden. Jag tror mer på tanken att medvetande är universums grundsubstans, själva världsgrunden.

När Uri Geller framträdde i svensk TV diskuterades detta på min dåvarande arbetsplats och en arbetskamrat menade att Geller inte i verkligheten böjde några skedar – "det är ju också omöjligt", menade han.

Men vet vi så mycket om vår värld att vi kan säga att sådana ting är omöjliga?

Nej, vi har bara en ofullständig, fragmentarisk kunskap om världen. Vi saknar djupa insikter. Vad vi ser är uttryck av någonting vidunderligt som finns bakom.

Några menar att allt är mycket enkelt: fysiken visar att allt hänger ihop på ett mekaniskt sätt – mekaniska orsaker ger mekaniska verkningar. Men många ser tanke och mening bakom allt.

Vi kan reflektera över människokroppen som är en del av universum. Den vetenskapligt korrekta uppfattningen idag är väl att kroppen är ett resultat av huvudsakligen slump, mutationer, mycket mycket lång tid och naturligt urval. Men många tvivlar på att detta är möjligt och menar att man inte kan

tänka bort en (super)intelligens som verkar i världsalltet.

Materialister och skeptiker säger att rapporter om paranormala fenomen är falska, eftersom sådana fenomen inte kan finnas, eller åtminstone är oerhört osannolika – de hänvisar till sin världsbild som grund för sin skepsis. Andra för ett resonemang åt andra hållet och hänvisar till de paranormala fenomenen som bevis för att den mekanistiska-materialistiska förklaringen av världen är felaktig.

Världen kan i grund och botten och i hela sin vidd vara helt annorlunda än vi små människor idag föreställer oss. Mycket tyder på att materialismen inte stämmer med verkligheten. Därför bör vi vara försiktiga med att utan kritik ta till oss den världsbild som huvudströmmen inom vetenskapen idag visar oss.

I den vetenskapliga världen anses det vara förtjänstfullt att tänka kritiskt. Ändå accepterar tydligen de allra flesta som lever i den världen en mekanistisk-ateistisk världsbild på ett i stort sett okritiskt sätt. De vänder sin kritik, sin skepsis endast mot det som ligger utanför deras egen föreställningsvärld.

Ja, vad vet vi egentligen om universum? Kanske vi borde fortsätta våra reflektioner över världen från zero?

SM

Jag har inte hunnit samla ihop tillräckligt med nya texter till detta nummer. Därför har jag plockat en del från tidigare årgångar och hoppas att detta inte stör för mycket. Sommaren har (delvis) varit (alltför) het och OS har krävt en viss uppmärksamhet.

SM

Healingforskning

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning har i sin skriftserie Aktuell Parapsykologi (nr 22) gett ut ett 46-sidigt arbete i A 4-format, *Helande på avstånd*. Det handlar om healingforskning, vars resultat har bearbetats statistiskt, varvid en viss positiv signifikans inte sällan har framträtt.

I ett experiment, som Göran Grip redogör för i korthet, undersöktes effekten av förbön vid provrörsbefruktning. Man fann att gruppen som fick förbön hade ungefär dubbelt så många graviditeter som kontrollgruppen (som inte fick förbön).

I 23 undersökningar av avståndshealing, med tillsammans 2.774 patienter, gjorda efter konstens alla regler, gav 13 av undersökningarna ett statistiskt signifikant positivt behandlingsresultat, 9 visade ingen effekt alls och 1 visade en negativ effekt. Kort referat av Göran Grip.

Louise Ramsby refererar en rapport om en serie på 37 laboratorieexperiment, där människor försökte mentalt på avstånd påverka levande organismer. 21 av experimenten gav signifikanta resultat. Det avgörande tycks ha varit en bestämd avsikt att påverka, med en kraftfull visualisering.

Eve Suurvee-Råstrand refererar en granskning av 61 studier av healing på avstånd, gjord av Daniel Benor. Sådan healing har visat sig ha signifikanta verkningar på människor, djur, växter, bakterier, jäst och celler i laboratorier. Ja, man har även upptäckt att healing kan påverka DNA-spiralerna, vilket betyder att healing kan inverka på arvet och evolutionen!

Forskarna har funnit flera signifikanta samband mellan healing och förbättringar av hälsan. Hjärtsjuka förbättrades och aidspatienter fick mindre aidsrelaterade andra sjukdomar. Studier har också visat signifikanta resultat vid ryggvärk, artrit, återhämtning efter operationer, ångest. Men det finns också undersökningar som inte visat någon effekt alls på astma, leukemi, ångest, depression.

De som fick healing "rapporterade ofta att de kände sig avslappnade, sömniga, tunga, att de hade minskad ångest, mer energi och kände fridfullhet".

Benor skriver att man kan göra egna enkla försök med växter. "Plantera tre likadana växter i likadan jord i likadana krukor och ge lika mycket vatten vid samma tillfällen. Man skall då kunna upptäcka att de växter som ägnats positiva tankar växer bättre än de som lämnats åsido och sämst kommer de växter att växa som vi berikat med negativa tankar."

I ett referat av forskaren Harald Walachs tankegångar skriver Eve Suurvee-Råstrand bl a att forskning idag baseras på "implicita axiom som sällan diskuteras". Fakta och teorier utgör inte basen för vetenskapliga strävanden, utan det gör i stället "implicita processer av sociala överenskommelser som bestämmer huvudprinciperna för hur världen är beskaffad", hur teorier skall bildas osv. Dessa "implicita förutsättningar" diskuteras sällan öppet.

Alltså: Vetenskaplig naturforskning kan endast ske med accepterade av vissa grundföreställningar om världen, vilka i nutiden tas för givna i vetenskapssamfundet. Den som rör sig utanför denna föreställningsvärld får stora svårigheter.

För att den nuvarande världsbilden skall kunna ifrågasättas och eventuellt underkännas krävs "en metateoretisk ansträngning, traditionellt understödd av filosofin", skriver Eve

Suurvee-Råstrand, och tillägger att det är Harald Walachs ambition att föra fram i ljuset dessa "implicita antaganden" som är en orsak till att viss forskning blivit ignorerad och förlöjligad av de etablerade forskarna.

Healingforskare har naturligtvis också försökt ta reda på *hur* healing verkar, dvs mekanismerna bakom effektiv healing. Olika teorier har framkastats.

Göran Grip tar upp frågan vad som kan räknas som rimlig statistisk signifikans vid parapsykologiska undersökningar. Ibland betraktas det som signifikans när möjligheten att ett resultat beror på slumpen är 5 procent, ibland 1 procent. Men kritiker tycker att i båda fallen innebär det en alltför stor möjlighet att slumpen har åstadkommit resultatet. Det s k p-värdet måste alltså enligt deras mening vara lägre för att en undersökning skall anses bevisande.

En kritiker underkänner i en artikel alla publicerade redogörelser för distanshealing för att de har för högt p-värde, dvs det är en enligt hans mening alltför stor möjlighet att resultaten beror på slumpen.

En kritiker har granskat alla healing-artiklar som publicerats under de allra senaste åren. Göran Grip:

"För att sammanfatta de healingartiklar som utvalts och kritiserats av skeptiker tycks det inte vara mycket som talar för att distanshealing skulle ha någon effekt. Många undersökningar är av dålig kvalitet och mot de undersökningar som är väl gjorda finns det invändningar som är svåra att komma runt även om det inte helt går att avvisa deras resultat."

Som slutkläm skriver Göran Grip:

"Men lika viktigt som att bedöma påstått paranormala resultat är det att bedöma kritiken av dem. För man kan se på båda sidor av barriaden att det även hos de mest seriöst arbetande personerna finns en benägenhet, stor eller liten, att tumma på protokollet, skruva på kriterierna och glida över svagheter i det egna resonemanget för att få bollen att rulla åt det håll man själv önskar."

Vad visar nu de forskningsrapporter som SPF har redogjort för? Är healing bevisad, sannolik, obevisad, motbevisad? I sin Inledning skriver Göran Brusewitz bland annat:

"Professor Delanoy konstaterar att många experiment hon granskat har gett statistiskt signifikanta resultat, som styrker förekomsten av DMILS [direkt mental påverkan på levande organismer], att man alltså rent mentalt kan påverka en annan persons fysiologi, även på avstånd. Det finns starka indicier, men inte bevis. Mer forskning behövs."

Min bedömning är att fenomenet healing finns. Jag har bland annat klart och tydligt upplevt det själv. Och jag tror att människors slutsatser utifrån egna erfarenheter ofta, paradoxalt nog, är bättre än forskares bedömningar utifrån sina undersökningar. Forskare tycks ofta inte se verkligheten genom alla sina vetenskapliga siffror, som står som en rök kring dem och döljer fenomenen.

SM

Visdomsbladet

Vi sitter tillsammans, berget och jag, tills endast berget är kvar.
Li Po

Bara att vara är en välsignelse. Bara att leva är heligt.
Rabbi Abraham Heschel

Här är jag, där jag bör vara.
Louise Erdrich

Vi är hjälten i vår egen historia.
Mary MacCarthy

Det förfärliga förtrycket av djuren accepteras av både goda och onda.
Severin Holstein

Jag har slutat med storverk och höga ambitioner, med stora institutioner och stor framgång. Nu ägnar jag mig åt små oansenliga, osynliga kärleksgärningar mot mina medmänniskor.
William James

När skall vi egentligen lära oss att vi alla är släkt med varandra, att vi alla är delar av samma kropp? Vi kan inte få rättvisa i samhället förrän kärleken till våra medmänniskor – oavsett ras eller tro – får genomsyra världen. Då skall det visa sig hur viktigt broderskap är. Inte förrän människor upptäcker att de har ansvar för varandra, inte förrän då kan vi uppnå rättvisa.
Helen Keller

Allt tycks enklare på avstånd. Detaljer och brister suddas ut. Som när man utifrån betraktar någon annans liv och inbillar sig att det är mindre komplicerat än ens eget.
Anne Swärd

Tänkaren dör, men hans tankar drabbas inte av döden. Människor är dödliga, men idéer är odödliga.
Richard Adams

Att veta att man vet vad man vet och att veta att man inte vet vad man inte vet är sann visdom.
Confucius

Visdom innebär inom buddhismen att se världen som den är, inte som vi skulle vilja att den vore.
Lama Surya Das

Den mest spännande fras som man kan få höra inom vetenskapen, den som förkunnar att en ny upptäckt har gjorts, är inte "eureka!" (jag har funnit det) utan "det här är lustigt!".
Isaac Asimov

I verkligheten är varje område inom vetenskapen ofullständigt, och de flesta vetenskaper – vilka framsteg som än har gjorts där under de senaste 200 åren – befinner sig fortfarande alldeles i början av sin utveckling.
Lewis Thomas

En god vetenskapsman kan vilken tisdagsmorgon som helst, om han blir tillfrågad, med viss självbelåtenhet berätta att inom hans vetenskapsområde är allt i sin ordning, allt framstår som klart och tydligt och verkar vettigt, allt är okej. Men kom tillbaka en annan tisdag och hans livsverk kan nyss ha störtat samman.
Lewis Thomas

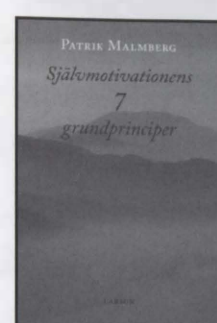
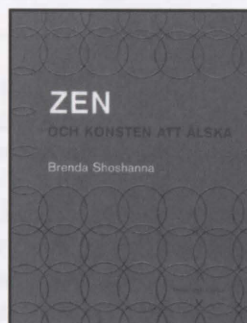
För mig är vetenskapen något som står konsten mycket nära. Vetenskapliga upptäckter är något irrationellt. Det rör sig om intuitioner som till sist visar sig leda till verkligheten – och jag ser ingen skillnad mellan en vetenskapsman som utvecklar tankar vilka leder till en vidunderlig ny upptäckt och en konstnär som målar en tavla.
C. Rubbia, chef för CERN

Om man begränsar tidskriften till att endast innehålla sådant som tilltalar referees (ämnesexperter) publicerar man bara sådant som är populärt, och medan detta gör att alla känner sig väl till mods, är det säkert att man kommer att missa det oförutsedda genombrottet.
A. Dessler, redaktör för en geografisk tidskrift

En ny vetenskaplig sanning slår inte igenom genom att den övertygar motståndarna, utan i stället genom att motståndarna till slut dör och en ny generation växer upp som är välbekant med de nya tankarna.
Max

Planck

Du känner igen en pionjär genom pilarna som skjutits mot hans rygg.
Beverly Rubik

Kärleken till det enkla

Zen och konsten att älska är en vacker bok till innehåll, översättning och form. Författaren, Brenda Shoshanna, är fil. dr, praktiserande psykolog och psykoterapeut. Översättare Per Rundgren. Förlag Natur och Kultur, 2004.

Brenda Shoshanna har praktiserat zenbuddhism i många år under ledning av Soen Roshi och Eido Roshi. Som titeln anger handlar boken om kärlek och relationer, men på ett något annorlunda sätt. Istället för att enbart fokusera på parrelationer visar författaren på vikten av att vara uppmärksam på allt som finns i vår närhet från hur vi ställer skorna när vi kommer in efter en lång arbetsdag till hur vi lagar mat och äter den. I grunden handlar det om att våga ge sig tid att se och älska sig själv och sin omvärld. Utan den respekten och ömheten är det knappast möjligt att bygga en djupare kärleksrelation till någon annan.

Boken är uppbyggd kring zen som ett slags spegel av vårt vardags- och kärleksliv. För den som känner till litet om zenbuddhismen känns det som en fruktbar och givande infallsvinkel. Jag kan tänka mig att boken fungerar också utan förkunskaper – eller så väcker den kanske intresse för att ta reda på mera.

Från det till synes enkla och betydelsslösa som att ta av sig skorna innan man börjar meditera (öppna dina sinnen), att sätta sig på kudden (möt dig själv) och att göra ingenting (släpp kontrollen) öppnar Brenda Shoshanna överraskande vägar till de djupa livsfrågorna. Kombinationen av zens direkta tilltal och hennes långa erfarenhet som terapeut skapar ett nytt och fruktbart sätt att närma sig kärlekens konst.

Det här är en bok som man gärna läser ett litet stycke i taget för att bättre kunna reflektera över dess budskap. Det är också en bok som man kan återkomma till hur många gånger som helst. Det enkla är det svåra – också att hålla i minnet.

Peter Appel

Väg till självförtroende

Bygg upp ditt självförtroende. Författare: Sue Atkinson. Översättning: Eva Björkan-Mannheimer. Originaltitel: Building Self-Esteem. Natur och Kultur, 2004.

Sue Atkinson utsattes som barn för övergrepp, kände sig värdelös, hade dåligt självförtroende, fick depressioner, deltog nio månader i gruppterapi och genomgick flerårig psykoterapi. Man kan nog säga att de sju år hon använde för att skriva föreliggande bok var ett viktigt led i hennes kamp för bättre mental hälsa. Hon studerade vid universitetet i Oxford, blev grundskollärare och bedrev forskning om matematiklärares självförtroende. Hon är gift, har två döttrar, två söner och hund.

Boken innehåller 35 korta kapitel som tar upp misslyckande, skam, skuld, lögn, självskhet, förväntningar, ansvar, kreativitet, skratt, kärlek med mera. Kapitlen är i stort sett likartat uppbyggda. De inleds med ett citat eller två, har en liten betraktelse, som följs av en analys. Därefter sammanfattas väsentligheter under rubriken "positiva tankar" och avslutas med förslag till "övningar". En läsare kan botanisera i boken och läsa ett kapitel då och ett då. Övningarna är snarlika varandra och ofta korsrelaterade. Utförs de samvetsgrant så tar de en hel del tid.

Sue Atkinson tycks ha överkommit sina hämningar, vilka för en utomstående betraktare ibland tycks väl bagatellartade, men för henne vuxit till en mur mot omvärlden. Hon går dock inte närmare in på självbiografiska detaljer och en hel del har hon hämtat från litteraturen och från djupintervjuer i sin forskning. I alla händelser får man intrycket att hon är troende kristen och en osedvanligt aktiv och kreativ person, som verkligen lyckats överkomma alla hinder, varför hon bör ha en hel del att säga personer som söker stöd när det gäller att bemästra sina mindervärdeskomplex.

Joy Dunn har gjort ett tiotal illustrationer. Adresser till olika hjälporganisationer i Sverige och en boklista med förslag på vidareläsning ges.

Rolf Ejvegård

Väg till harmoni

Självmotivationens sju grundprinciper. Författare: Patrik Malmberg. Förlag: Larson, 2004.

Att gräva ner sig i det förflutna är olämpligt. Det är den fjärde av Patrik Malmbergs grundprinciper för självmotivation, alltså en av reglerna för att leva ett harmoniskt och mentalt sunt liv. Över huvud taget går samtliga sju grundprinciper ut på att man skall leva i nuet och inte se varken framåt eller bakåt. Man kan inte ändra det som varit och man har ingen förmåga att veta vad som ligger i framtiden. Ställer man ut för stora växlar på kommande tider, så blir man bara besviken.

Patrik Malmberg har skrivit en lättläst, stundtals riktigt medryckande bok, som sprudlar av optimism. Han vill dela med sig av egen erfarenhet med syfte att göra livet lyckligare för oss andra. De tankegångar han lägger fram känner vi igen i olika versioner inom exempelvis stoicismen, buddhismen och hinduismen. Vi skall godtaga den lott vi fått i livet och mer tänka på andlig spis än på mammons eventuella välsignelser.

Personligen tror jag dock inte det är så lätt att komma ifrån de krav och förpliktelser vi ställs inför. Peter Malmbergs analys är för grunda. Det går inte att utan vidare skaka av sig problem, besvärigheter och knepiga vägval. Man kan inte enbart leva ett inre liv som buddhistisk munk med meditation. Visst bör man alltid söka bringa fram det positiva i alla situationer. Bryter jag ena benet, så kan jag alltid påpeka att det var tur att jag inte bröt båda benen. Att alltid gå omkring missnöjd är mest otrevligt för en själv.

Ändå måste man ta fullt ansvar för sina handlingar, söka rätta till det man felat, sträva efter att förbättra framtiden för medmänniskor och en själv. Det är egentligen bara vid triviala snubblingar man till fullo kan följa Malmbergs råd.

Rolf Ejvegård

Buddhistisk livsvägledning

Att lida är valfritt — en buddhistisk vägledning. Författare: Cheri Huber. Översättning: Birgit Lönn. Originaltitel: Suffering is Optional (2000) Svenska Förlaget, 2004.

Buddha poängterade att lidandet tillhör människans verklighet eftersom hon inte kan undkomma åldrande, sjukdom och död. Vi kan likväl komma över allt lidande genom att helt enkelt godtaga det som något naturligt i en människas liv. Därmed blir sorg och jämmer egentligen något som vi tillfogar oss själva genom att vi inte är tillfreds med vårt leverne. Vi önskar att vi inte skulle bli gamla, inte någonsin bli sjuka och kanske tycker vi till och med att vi nog kunde leva ett betydligt längre liv. Kristna människor drömmer om ett evigt liv i paradiset. För buddhister är kristendomen (och judendomen och islam) därmed självmotsägande: Man dör men man dör (förhoppningsvis) inte.

Cheri Huber är zenbuddhist, verksam som lärare i ett zenkloster i Kalifornien och ger kurser över Internet. Hon har skrivit en kort handledning för personer som vill komma bort från bekymmer och livsproblem.

Ett exempel på Hubers rådgivande verksamhet är följande. Ett gift par skall ha barn och har fått reda på att det är en pojke. Nu kan föräldrarna inte komma överens om barnet ska omskäras eller inte. Modern vill inte att sonen i onödan skall utsättas för smärta. Fadern är för omskärelse. Vilket råd ger Huber? Jo, vi kan inte avgöra vad som är rätt. Vi vet inte hur ont det kan göra i detta fall. Vi vet inte ens om omskärelsen kommer till stånd. Det finns så mycket som kan komma emellan. Det här med omskärelsen är ingenting att grubbla över. Något klart svar ges alltså inte. Min tolkning av Huber är att varje omskärelse är rätt och riktig. Dessutom är det rätt och riktigt om ingen omskärelse kommer till stånd. Vad som än sker så skall det accepteras som det rätta och riktiga.

Några citat ur boken: "Du vet ingenting, så det är ingenting du behöver hålla ordning på." — "Vår väg är den enda sanna vägen." — "De karmiska glasögon jag bär gör världen skrämmande eller vänlig eller förkrossande eller avskyvärd eller vad du vill." — "Att försöka kontrollera något är att förlora kontroll." — "När vi på morgonen inser vår medfödda upplysning, har vi inget mot att dö på eftermiddagen."

Rolf Ejvegård

Svensk söker i Indien

Zac O'Yeah, pseudonym för Sakari Nuottimäki, har skrivit en bok med titeln *Guru!* och tillägget *En resa i underlandet*. Sidantalet är 377 och förlaget Ordfront, 2004.

Författaren berättar om sitt favoritland Indien och några av dess andliga ledare, såsom Ramakrishna, Vivekananda, Maharishi Mahesh Yogi, Osho, Sai Baba, Sri Aurobindo, Amma samt en rad andra gurer, och människor kring dessa gestalter. Men det väsentliga tankeinnehållet i indisk religion är i hög grad frånvarande. Vad Zac O'Yeah ser och upplever är händelser i sinnevärlden, som han beskriver med stor detaljrikedom. Men han tycks vara blind för den inre delen av religionen, de betydelsefulla grundtankarna. Ja, han framstår faktiskt som en andlig analfabet. Kanske är han en materialist av det slag som man kan finna inte minst på den politiska vänsterkanten, bland annat hos marxister. Hos de människor är materien det enda rejäla; det andliga är spekulationer av perifert intresse, utan riktig substans.

På två kort ser Zac O'Yeah inte alls glad ut. Ansiktsuttrycket är som hos en man med en själ utan ljus. Vad är det han söker? Ett ljus som kan upplysa medvetandet? En tro? Han skriver gud med litet g; så gör många som inte tror.

Indienvännen Zac O'Yeah berättar sida upp och sida ner om den indiska reli-

gionens yttre uttryck, som tydligen fascinerar honom. Detta är inte ointressant. Indien är ett brokigt land med för en västerlänning delvis intressanta, delvis fränstötande drag. Men den som vill veta något om djupen i indisk andlighet får söka sig till andra källor, till exempel Sökarens hemsida, där Brita Rodosi skriver om Vivekananda (www.sokaren.se/INDEX55), Gangaji berättar om det sanna jaget (INDEX78) och Ritajananda förklarar vad Vedanta är (INDEX517). Vidare kan man på hemsidan läsa om Sai Baba (INDEX53) och Osho (INDEX323) Se även sidorna 10–13 i detta nummer!

Zac O'Yeahs bok saknar en andlig kärna. Det för många lysande centrum som finns i indisk andlighet, förstår han inte. Det är också mitt intryck att han inte är någon omdömesgill sanningssägare, utan subjektiv och ibland okunnig. Det torde vara klokt av läsaren att förhålla sig skeptiskt ifrågasättande till stora delar av hans text. Källor nämns inte.

SM

En del historiker menar att döda återuppväcktes av varje kringresande gycklarfölje, stora folkmängder som gluf-, sade i sig fem kornbröd och två fiskar var vardagsmat, liksom mirakelmakare som gick på vatten. Yeshua [Jesus] skilde sig helt enkelt inte från mängden, åtminstone inte tillräckligt mycket för att de samtida författarna skulle ha orsak att skriva om honom.

...

...det rör sig om standardiserad guruistisk mytologi att återge märkliga händelser i samband med guruns tillkomst, att mödrar var jungfrur eller att gurer materialiserades i någon grotta. De flesta var genier redan som barn. Att kunna deklamera ur heliga böcker när man fyller fyra år är regel snarare än undantag, liksom att debattera med de skriftlärda när man är tonåring.

Ur *Guru!* av Zac O'Yeah

Det ligger någon sanning i ovanstående, men det raljanta skrivsättet gör att författaren inte är riktigt varsam med sanningen.

SM

Christopher Isherwood om Vedanta

Christopher Isherwood skriver, i tidskriften Vedanta and the West, 1951, om "Vedantas tre påståenden":

"1. Vedanta börjar med påståendet att det finns en evig allt genomträngande Verklighet utan egenheter eller attribut, som förblir konstant mitt i universums växlande företeelser. När denna Verklighet omtalas som extern eller transcendent, kallas den Brahman; talar man om den som intern eller immanent, heter den Atman. Men eftersom denna verklighet är både extern och intern, innebär dessa namn, förutom i vår subjektiva uppfattning, ingen verklig skillnad. Det beror enbart på vår subjektiva uppfattning var skillnaden ligger. Brahman omkring oss är Atman inom oss.

Brahman-Atman beskrivs som *sat-chit-ananda*, absolut tillvaro, absolut medvetande, absolut salighet. Men dessa uppfattas ej som attribut – Brahman *är* tillvaro, *är* medvetande, *är* salighet. Den är tillvaron genom vilken allting existerar, medvetandet som innehåller all kunskap, saligheten som står utanför alla önskningar och all fruktan och och därför är absolut frid.

En del människor påstår att Vedanta är panteistisk. Det är fel. (Panteism är doktrinen att universum som helhet är Gud.) Vedanta gör klar skillnad mellan Brahman och universum, även om de betraktas som intimt förbundna. Universum beskrivs som en följd av Brahman på samma sätt som hettan är en följd av elden och oskiljaktig från denna. Men hettan är inte detsamma som elden, och Brahman är inte identisk med universum. Universum förändras, Brahman förändras ej.

I Upanishaderna finner man ingenting som kan beskrivas som panteism. Men det finns två tolkningar av Brahman och universums inbördes förhållande, som först verkar motsägelsefulla. På en del ställen står det att ingenting annat än Brahman existerar, i andra heter det att Brahman och universum samexisterar för evigt. Denna skenbara motsättning uppstår emedan man beskriver två olika plan av mystisk upplevelse. Siaren, som upplevt Brahmanens verklighet och sedan återvänt till normalt medvetande, förklarar kanske att det universum han ser omkring sig inte har någon substans och att det verkligen inte finns något annat än Brahman. Men då denna samma siare befinner sig på den mystiska upplevelsens nivå, som ligger mellan den normala och den supernormala nivån, förklarar han kanske att han ser både Brahman och universum – både det inre och det yttre – samtidigt. Vedanta-filosofin kan därför kallas icke-dualistisk och dualistisk; ingendera av förklaringarna är helt felaktig eller helt riktig.

2. Vedantas andra påstående är att människan kan lära känna Brahman-Atman, eftersom hon och alla andra varelser är av samma natur. Att känna sig själv är enligt Vedanta att känna Atman inom

sig – icke ego-personligheten, herr Smith eller fru Brown, som man vanligtvis identifierar sig med. Denna ego-personlighet kan man aldrig helt lära känna, eftersom den hela tiden förändras, den är som en lök, av vilken ingenting finns kvar, då den befriats från alla sina höljen. För att man skall kunna lära känna Atman måste därför identifieringen med ego-personligheten upphöra. Egot påstår att det är något annat – att det skiljer sig från sina grannar och sin omgivning. Men siaren, som upplever Atman inom sig själv, vet i och med detta att han att i grunden är ett med sina grannar och sin omgivning, eftersom deras sanna natur också är Brahman-Atman.

3. Vedantas tredje påstående är att meningen och avsikten med varje individs liv här på jorden är att lära känna Brahman-Atman och att all verksamhet bör inriktas på detta mål. Om vi accepterar Vedantas första två påståenden, förefaller det som om vi vore tvungna att acceptera också det sista, åtminstone teoretiskt. Det är ju självklart att om Brahman är *sat-chit-ananda*, då önskar varje människa finna sin trygghet i denna förening. Ja, om Brahman är Livets Sanning, innebär då inte vägran att acceptera detta att man vänder ryggen åt förnuftet och föredrar att leva i en vanvettig värld? Det är detta som alla tiders, alla rasers och livsåskådningars mystiker tagit för självklart, och därför har de ägnat sitt liv åt sökandet av det Eviga inom sig själva. Varför följer då inte flertalet av jordens folk deras exempel? Ja, det är till följd av *mayas* kraft.

Även om vi accepterat Vedantas första två påståenden, följer vi troligtvis inte det tredje, eftersom vi är förvillade av maya. Sinnets och materiens grund är maya, universums stoff, skapat av Brahman. Som individer existerar, uppfattar, tänker och handlar vi inom maya. Inom maya är vi herr Smith och fru Brown. Så länge vi förlitar oss på våra sinnen och tror att den absoluta verkligheten finns inom maya, kan vi ej känna Atman. Maya är mångfald, Atman är en.

/.../

När vi frågar oss: "Varför existerar denna okunnighet, varför har vi förlorat uppfattningen om vår sanna natur?" kan vi inte finna något svar, eftersom frågan ställs från en utgångspunkt inom maya och svaret ligger utanför maya. De mystiker som överskridit maya, försäkrar oss att allt är gott, att varje individ sist och slutligen kommer att befrias från maya och känna sin identitet med Atman."

Christopher Isherwood, 1904–1986, ses i England som en av landets mest framstående skönlitterära författare. Översättningen ovan, som är en del av en större tidigare artikel i Sökaren, har gjorts av Inga Heikel.

Shankara

Själen är gudomlig

En av de viktigaste hinduiska tänkarna är Shankara, som levde för 1300 år sedan. Han lärde att "själen till sin natur är gudomlig", och religion var för honom att bringa i dagen människans gudomliga natur. I ett högre medvetandes perspektiv framstår denna gudomlighet som ett ofrånkomligt faktum, ansåg han. Hans budskap var att det gudomliga finns inom människan, men genom egna ansträngningar måste hon lyfta bort den slöja som döljer sanningen. Genom att blicka in i sig själv kan människan inse sin sanna natur.

Shankaras bok Vivekachudamani, ett litet verk på 580 verser, betecknas som en juvel i det religiösa tänkandet. Den anses redovisa den högsta insikten om människan och verkligheten.

Shankara understryker i inledningen att om man inte inser Atmans, sitt eget jag, identitet med Brahman, den högsta verkligheten, kan man aldrig uppnå inre frihet.

I inre stillhet förstår man sanningen om sig själv. Och denna stillhet uppnås genom självförnekelse.

En vanlig mänsklig villfarelse är att människan är sin kropp, och det gäller för vishetssökaren att frigöra sig från den vanföreställningen genom att skilja Jaget från icke-Jaget och inse att det verkliga Jaget är Absolut Vara, Kunskap och Sällhet. Jaget är alltså ett med Brahman, verklighetens grund.

Shankara skriver: "Insikten om ens identitet med Brahman ger frihet från samsaras bojor." (Samsara är återfödelseernas kretslopp.) "Genom denna insikt når den vise Brahman, det Enda, den Absoluta Sällheten. /.../ I insikten om den Högsta Sanningen är endast Enheten verklig, eftersom det inte finns något annat än Jaget."

Sökaren uppmanas att alltid vara medveten om sin verkliga natur. "Detta som är bortom kast, seder och bruk, familj och ras, och som är utan namn och form, som är bortom gott och ont och som överskrider tid, rum och ting, detta Brahman är du; meditera på det i din innersta Sjä! Detta Högsta, Brahman, som är bortom alla ord, men som kan nås av det rena medvetandets öga, detta som är den förkroppsligade Kunskapen, det Eviga Väsendet, detta Brahman är du, inse det i din innersta Sjä! Detta som är fritt från födelse, växt, utveckling, förfall, sjukdom och död, detta som inte undergår någon förändring men ändå är orsaken till universums skapelse, upprätthållande och upplösning, detta Brahman är du, meditera på det i din innersta Sjä!"

Man skall ständigt leva i absolut identifikation med det Högsta Jaget, menar Shankara. "Genom att inse vad ditt eget Jag är, det inre vittnet till själens förändringar, och ständigt meditera på tanken 'Jag är Han, det Högsta Jaget' kan du övervinna den ihållande identifieringen med icke-Jaget."

Den vises insikt beskrivs sålunda: "Den vise finner i sin själ, genom samadhi, Brahman, det Eviga medvetandet, den Absoluta Sällheten, bortom alla gränser, alla jämförelser, alla egen-

skaper; gränslös som himlen, utan delar, det absoluta, det perfekta. /.../ Den vise finner i sin själ, genom samadhi, Brahman, som är fri från naturens växlingar och bortom allt tänkande, lika för alla och ändå utan någon like, omätlig, Brahman, som vedaskrifterna förkunnat och som är vårt väsens innersta natur, vårt Jags Jag, det perfekta."

Resultatet av kunskapen om Jaget är "oberördhet av allt som kan inträffa". "Den vise är befriad från det överkliga. Han kan inte förmås att göra något själviskt. Frånvaron av egoism är karakteristisk för honom. Sinnet slungas inte längre hit och dit och ger inte upphov till några krusningar. Den vises själ är helt sammansmält med Brahman, och han lever i evig sällhet."

Hos en vis, som är fri redan i detta livet, uppkommer inte idéerna "jag" och "mitt". Han befinner sig alltid i det transcendentala tillståndet av insikt om enheten med Brahman. Han ser Brahman överallt. Universum och det individuella Jaget uppfattas inte som åtskilda från Brahman.

I Shankaras efterföljd framhåller många hinduer att hinduismens kärna är insikten att människan är gudomlig. Denna tanke återspeglas också i New Age-tänkandet. Och liksom österländska mystiker framhåller flera av den nya tidsålderns tänkare att upplevelsen av separation mellan själen och Gud är en illusion som gör människan olycklig. Lycksalighet uppkommer när människan inser sin enhet med Gud.

SM

Vedanta är slutet av Vedaböckerna, som av hinduer betraktas som gudomlig sanning, sprungen ur människors insikt om sitt eget inre väsen. Det är en insikt som envar kan vinna, utan att behöva "tro bara" på de heliga skrifternas ord, anses det.

Atman-Brahman

ATMAN OCH BRAHMAN ÄR TVÅ GRUNDLÄGGANDE BEGREPP I HINDUISMEN. Olika religiösa tänkare och skolor förklarar dem på litet olika sätt, men Atman betecknar alltid det djupaste inre i alla varelser, vilket anses vara oföränderligt och oförstörbart, till skillnad från kroppen, som är förgänglig. Atman översätts med självet, jaget eller själen, men man kan också behålla sanskritordet oöversatt och förklara dess innebörd.

Upanishadernas vise fann att djupt i det innersta bakom de skiftande intrycken – skilt från dem, ovan dem – finns ständigt ett tyst vittne, och denna inre verklighet kallade de Atman. De förklarade att Atman även finns i djuren och i det som växer, i alltings inre.

Många människor identifierar sig med sin yttre gestalt. De tänker på sin kropp och säger: detta är jag. Men vedanta-filosoferna upprepar: du är inte kroppen, du är det inre, Atman. Vad är då Atman? Upanishadernas vise svävade inte på målet. De förklarade tveklöst att Atman är detsamma som Brahman. "Djupt i den föränderliga yttervärldens innersta finns en oföränderlig verklighet: Brahman. Djupt i det föränderliga inre livet finns en oföränderlig verklighet: Atman." Med orden *tat twam asi*, som betyder "det är du", uttryckte de att Atman och Brahman är ett och detsamma.

Brahman är den högsta verkligheten, den eviga och oföränderliga substans som är världsgunden, universums väsen. Livet är en enhet som tar sig skilda former, och den yttersta verkligheten, Brahman, genomtränger allt, och allt som finns, existerar i den.

När Brahman finns som det oförstörbara innersta i en varelse, kallas den Atman. I djupet av sitt väsen är människan alltså identisk med det Absoluta, det Gudomliga, med Brahman. Denna eviga substans existerar inte i tiden och rummet, utan är fri däri-från och i sig lycksalig. Den är det innersta i allt, och den är det vari allt finns till. Den kan sägas vara mindre än det minsta frö och samtidigt större än världsalltet. Alltet vilar i sin helhet i Brahman.

Brahman finns överallt och är utan början och utan slut. Den upprätthåller universum i alla dess delar. Den är till sin natur vara, kunskap, självmedvetande, lycksalighet. Och detta oföränderliga, oförgängliga vara är du. "Fyllda av Brahman är de ting vi skådar. Fyllda av Brahman är de ting vi inte skådar."

Insikten att Atman (den individuella själen) är identisk med Brahman (världssjälen) ger människan befrielse.

Tat twam asi

TAT TWAM ASI (DET ÄR DU) ÄR EN AV DE MEST BETYDELSEFULLA UTSAGORNA I HINDUISMEN. Orden betyder att vad du än ser på, så är det i botten av sitt väsen du själv. Din nästa (ja, allt levande) är du själv i annan form.

De tre sanskritorden utgör en av de djupaste och viktigaste meningar som någonsin sagts om människan och världen.

I Chandogya-upanishaden berättas om Uddalaka, som undervisar sin son Svetaketu. Uddalaka förklarar:

I begynnelsen fanns Varat allena, Ett Enda – utan detta intet. Han, Den Ende, tänkte: Må Jag bli många, må Jag växa fram. Han skapade världsalltet ur sig själv och gick in i varje varelse. Han är det fina innersta väsendet. Han är Sanningen. Han är Jaget. Och Det, Svetaketu, DET ÄR DU.

Uddalaka fortsätter:

Om någon hugger detta mäktiga träd vid roten, i stammen eller vid toppen, blöder det men lever ändå. Genomträngt av Atman står det fast rotat och suger sin näring. Men om Atman drar sig bort från en gren, vissnar den. Om Atman drar sig bort från hela trädet, vissnar det. Likaså dör kroppen, när Atman lämnar den – men Atman dör aldrig.

Allt har sin grund i Atman-Brahman. Den är sanningen, det fina innersta Väsendet i allt. Och den är du, Svetaketu.

Alltså: det inre, som är osynligt, är din eviga grund och världsalltets eviga grund. Tat twam asi – det är du.

Ordet tat syftar på det gränslösa, eviga, som alltid är. Och detta eviga, odödliga, innersta väsen, det är du.

Under årtusendenas lopp har många indiska vismän kommit till klarhet om att Han som är i mitt inre, den Evige, det tysta vittnet till att jag tänker och går – Atman – och Han som är den stora, eviga grunden till hela världsalltet, är ett och detsamma. Atman och Brahman är ett. Jag, Atman, är Brahman. Det som är jaget i mig, är världsanden, Gud.

Samadhi

ETT BETYDELSEFULLT BEGREPP INOM HINDUISKT TÄNKANDE ÄR SAMADHI, som betecknar ett tillstånd av inre upplysning, där människan upplever sin gudomliga natur och sin samhörighet med gudomen.

Liksom många begrepp i religionens värld tolkas Samadhi litet olika av olika skolor, lärare och lärjungar. Och vem som verkligen kan påstå sig ha upplevt äkta Samadhi är inte lätt att säga. Men det rör sig om en mystisk upplevelse av fullkomlig enhet med Brahman, världssjälen, det Absoluta, Eviga, Oföränderliga, den Högsta Verkligheten. Det individuella jaget smälter in i Brahman. Den som erfar detta och den frid som följer, har upplevt Samadhi. I "Ramakrishnas samtal" av Mahendranath Gupta kan vi läsa att Ramakrishna i Nirvikalpa Samadhi hade upplevt att endast Brahman är verklig och att den synliga världen är ett bländverk. Han hade nått det slags kunskap om det absoluta varigenom man bejakar världsalltet och ser det som en uppenbarelse av Brahman. Den som känner sanningen på detta sätt är en vijñani. Han ser Brahman inte bara i sig själv och i det översinnliga Absoluta utan också i allting i världen. I detta tillstånd hade Ramakrishna ibland inget medvetande om kroppen och såg sig själv som ett med Brahman.

Nirvikalpa Samadhi är den högsta formen av Samadhi, och den som når dit står ansikte mot ansikte med en levande verklighet, som tanken inte kan nå.

I boken "Meditation", som utgavs av Ramakrishnamunkar i London 1972, läser vi att dyana, meditation, är dörren närmast till det högsta medvetandetillståndet, Samadhi, det Ljus som upplyser människan, den Frid som övergår allt förstånd. Ramakrishna brukade säga att det är mycket svårt att bli kvar i detta tillstånd i mer än 21 dagar: om man stannar där mer än 21 dagar, då faller kroppen ihop. Men själv kunde han förbli i detta tillstånd sex månader åt gången.

I Swami Muktanandas "Läran om igenkännandet av det sanna jaget" står om Samadhi bland annat att i normala fall när två människor ser på varandra, är var och en den andres föremål för perception, men för den som upplevt Samadhi blir subjektet objekt. Medvetandet om detta gör honom stilla i förverkligandet av sann kunskap. Han är i extas. Detta är den högsta formen av Samadhi, den fullkomliga upplysningen. Yogin, som ser på universum som sin egen kropp, dricker extasens nektar. Han ser på den enormt stora mångfalden av gestalter och former, de ändlösa förändringarna runt omkring honom såsom skilda och ändå Ett. För honom är alla världar vibrationer från den Ende. Detta är lycksalighet i Samadhi. En sådan yogi behöver inte dra sig undan till någon grotta eller avlägsen skog. Han behöver inte tvinga sina ögon till att förbli stängda eller sluta upp med att andas för att komma i livlös Samadhi. Han befinner sig alltid i naturlig Samadhi, medan han äter, dricker, sover, vandrar omkring, leker, talar, badar, upplever sinnesnjutningar eller mediterar. Han lever alltid med spontan glädje.

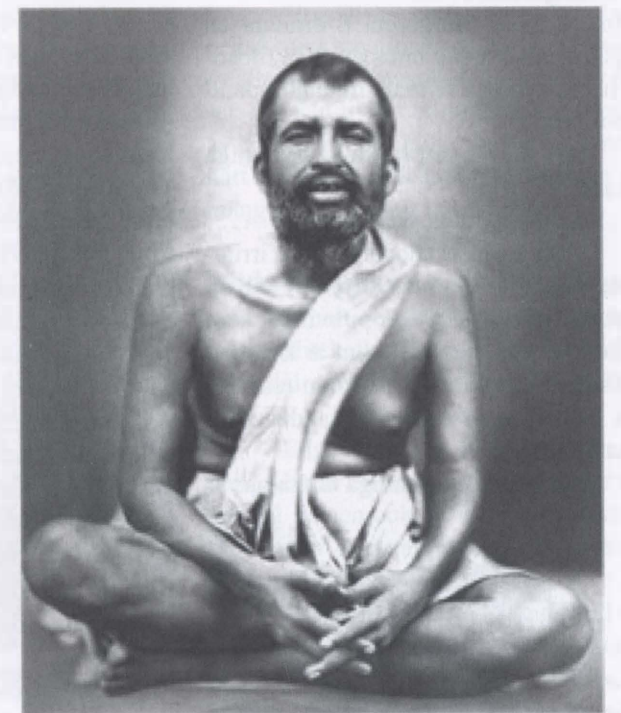
Nirvana

NIRVANA ÄR EN AV DE MEST CENTRALA IDÉERNA I HINDUISMEN. För många hinduer är detta slutmålet för mänsklig strävan. Sanskritordet Nirvana betyder "inte i rörelse". Och det som inte är i rörelse är samsara-hjulet, det vill säga återfödelseernas kretslopp. Att ingå i Nirvana betyder att inte mer födas på nytt, att vara fri.

Att slippa ur återfödelsehjulet ses av hinduer i allmänhet som något positivt, eftersom de uppfattar det kroppsliga jordiska livet som lidande. Blott korta tider eller stunder kan människan vara lycklig. Därför är det naturligt att önska sig ett slut på själens plågsamma vandringar och komma till frid, ro, stillhet: Nirvana. För att kunna nå det målet måste man låta begären slockna. Det tillståndet kan uppnås genom meditation eller yoga.

Nirvana betyder inte utplåning av den individuella personligheten eller definitiv död, utan bara att man frigör sig från återfödelsehjulet. I Nirvana förenas man med den kraft, Brahman, ur vilken man har kommit.

I "Livets mening och mål" skriver Walther Eidlitz om uppgåendet i Nirvana att jñanins atma har nått sitt mål: gudstillhörighetens säkerhet och trygghet. Som en droppe kunskap "förlorar" han sig nu i det stora kunskapshavet (Gud). Likt en solstråle, som tillhör solen, upplever han nu solens (Guds) väsen. Detta är det yttersta, stora offret på jñanayogins väg: att Atman slutligen – efter att ha erfärat vem han verkligen är – offrar sig själv, att han uppnår Nirvana, den eviga stillheten, och förlorar medvetandet om

Ramakrishna

sin egen existens. Han har som en liten gnista uppgått i en oändlig eld.

Men Nirvana uppfattas litet olika av olika troende. Krishna-rörelsens guru, Swami Prabhupada, säger att Nirvana betyder avslutande av den materiella livsprocessen – det verkliga livet börjar, när det materiella livet är avslutat. Krishnarörelsen talar om ett aktivt, andligt liv, ett individuellt liv i umgänge med Herren Krishna, efter uppnående av Nirvana.

I Nirvana råder för individen ett aktivt kärleksförhållande till Krishna, förklarar en av de svenska anhängarna av Prabhupada.

Nirvana har för en del hinduer stora likheter med livet i paradiset, så som de kristna föreställer sig det. Det är ett evigt, lycksaligt tillstånd. Man tänker sig livet i Nirvana som ett individuellt, aktivt liv, fast i den andliga världen är tid och rum annorlunda än vi är vana vid. Nirvana är den andliga, verkliga världen. Den materiella världen uppfattar man som bara en förvrängd åter spegling av den andliga världen.

SM

Inom Ramanujatraditionen uppfattar man Brahman som en lägre verklighet än den personlige guden, Krishna, och underställd denne. Man menar att Brahman utgår från Krishnas kropp som en opersonlig energi samt att den individuella själen Atman, inte är fullt identisk med Krishna, utan mera är som en gnista från Hans eld.

Kvinnliga filosofer

På Internet har Margareta Björndahl en hemsida som handlar om kvinnliga filosofer: hem.passagen.se/margaretabjorndahl/filosof.htm

Hon tar upp ett trettiotal kvinnliga tänkare.

Som inledning skriver hon:

"När jag läser filosofiböcker, irriterar det mig att böckernas författare sällan, ja faktiskt aldrig, skriver om kvinnor som är filosofer och filosofer som är kvinnor. Därför har jag gett mig ut på en resa genom filosofins historia i sökandet efter dessa kvinnor..."

Några av de kvinnliga tänkarna:

Omkring 400 år efter Kristi födelse levde och verkade Hypatia av Alexandria. Hon föreläste om filosofi och matematik i Alexandria och Aten.

"Hypatia älskade att disputerat med människor, hon hävdade förnuftsroll gentemot kristendomen och kan kallas förnuftsrationalist. Hypatia var matematiker, astronom och fysiker."

"Enligt upptecknare lär Hypatia ha varit osedvanligt vacker och tillika en skicklig föreläsare och lärare. Hennes motståndare var biskopen och patriarken Kyrillos."

Om Hypatias filosofi får vi inte veta mycket. Margareta Björndahl har inte funnit att några skrifter av hennes hand har bevarats. Men hon nämns hos några författare. En kallar henne "Alexandrias drottning, Atenas like i snille, Heras i majestät, Afrodites i skönhet." "Hypatia har lärt mig den härliga sanningen att jag är en gnista av själva gudomen", skriver en.

Cathrine Macaulay Graham från 1700-talet var engelsk upplysningsfilosof, som i upplysningens anda trodde på förnuftet och förnuftsodling. "Det vore bättre om hon pudrade sina kinder röda än svärtade ner andra människors karaktär", skrev den berömda doktor Samuel John-

son om henne.

Margaret Fuller från mitten av 1800-talet sägs av några ha varit 1800-talets mest betydande kvinna. Hon var föreläsare för transcendental filosofi och Emersons idealism; hon var medlem i Transcendental klubb. "Hon tog upp idéer från Emerson som exempelvis doktriner för självförverkligande, individualism och absolut optimism och tillämpade dessa på kvinnans väsen och liv."

Ayn Rand från 1900-talet var objektivist. Hon sa bland annat att verkligheten existerar som ett objektivt absolut, fakta är fakta, oberoende av människans känslor, önsknings, förhoppningar och fruktan. Förnuft är människans enda medel för att uppfatta vad som är verkligt, hennes enda källa till kunskap, hennes enda vägledning till handling och det grundläggande för överlevnad.

Bland övriga kvinnliga filosofer som Margareta Björndahl tar upp är Hildegard av Bingen från 1100-talet, Edith Stein, som dog i tyskt koncentrationsläger och helgonförklarades av påven 1998, Simone de Beauvoir, som var Sartres väninna och medarbetare, och Simone Weil, som solidariserade sig med det arbetande folket, arbetade som packerska, vid fräsmaskiner och tryckpressar för att dela arbetarnas villkor, så att hon slet ut sig och dog endast 32 år gammal. Hon var ateist och sokratisk tänkare men övergick till kristendomen efter en andlig upplevelse: "Kristus själv steg ner och grep mig."

Men Margareta Björndahl berättar inte mycket om de kvinnliga filosofernas tankar; det är mest yttre fakta kring dem som nämns.

Grönt val

Greenoption heter en svensk hemsida, som pläderar för vegetarism. Den tog kontakt med mig och föreslog att Sökarens hemsida skulle länka till Greenoption. Ok, det gör jag gärna, eftersom jag själv är fanatisk vegetarian (av den laktovegetariska typen) och gärna stöder vegetariska verksamheter.

Man kan på Greenoption läsa om etiska skäl för vegetarism, om vegetariska recept och köttersättningar mm. www.greenoption.org

SM

Leo Tolstoj

Kända vegetarianer

International Vegetarian Union har en hemsida på Internet, www.ivu.org, där man bland annat kan läsa om kända vegetarianer.

Den världsberömda författaren Leo Tolstoj, som skrev bland annat *Anna Karenina* och *Krig och fred*, gick över till vegetarismen. Ett Tolstoj-citat: "En människa kan leva och vara frisk utan att döda djur för att få föda. Så om hon äter kött, tar hon del i dödandet av djur bara för att tillfredsställa sin aptit. Och att handla så är omoraliskt." Tolstoj hävdade att vegetarism är ett av flera betydelsefulla steg för att förverkliga Guds rike på jorden.

Den engelske författaren och nobelpristagaren George Bernard Shaw var övertygad vegetarian och även motståndare till plågsamma djurexperiment. Han sa: "Djuren är mina vänner...och jag äter inte upp mina vänner." När man frågade honom varför han var vegetarian, ställde han motfrågan varför han skulle redogöra för skälen till att han åt anständigt.

Den judiskamerikanske författaren och nobelpristagaren Isaac Bashevis Singer var vegetarian under sina sista 35 år. Han låter en av sina diktade gestalter säga att i sitt beteende mot djuren är alla människor nazister.

Självaste Albert Einstein skall vid slutet av sitt liv ha blivit vegetarian. I ett brev till en vän skrev han: "Så jag lever utan fett, utan kött, utan fisk, men mår mycket bra på det här sättet. Det tycks mig alltid att människan inte är född till att vara köttätare."

Mohandas K. Gandhi sa att han inte

betraktade köttföda som nödvändig för människan under något skede av hennes utveckling eller i något klimat där det är möjligt för människor att leva. "Jag anser att köttföda är olämplig för vår art. Det är fel av oss att ta efter den lägre djurvärlden – om vi är överlägsna den."

Uppfinnaren Thomas Alva Edison var vegetarian under åtminstone en del av sitt liv. Uppfinnaren Nikola Tesla skrev att han praktiskt taget avstod från kött.

Filosofen Peter Singer är professor i bioetik vid Princeton University i USA och världskänd expert på djurrättsfrågor. Han har bland annat skrivit boken *Animal Liberation*, som är något av en bibel för djurrättsrörelsen.

Som en av mycket få akademiska tänkare riktar Singer vår uppmärksamhet mot att vi människor svårt tyranniserar andra levande varelser. Detta tyranni har orsakat och orsakar fortfarande ett svårt lidande för djur. Kamp mot det är lika viktig som varje annan kamp mot orättvisor.

Singer ställer bland annat frågan varför vi gör plågsamma experiment på exempelvis schimpanser, fastän vi inte kan tänka oss att göra samma experiment på efterblivna människor som befinner sig på en mycket lägre mental nivå. Jo, det beror ju på att schimpansen, hur intelligent den än är, inte är en människa, inte tillhör vår egen art.

Detta, fastslår Singer, är *artism* och lika förkastligt som den värsta tänkbara rasism. Det finns ingen etisk grund för att sätta en art i en klass över alla andra och säga att för den gäller särskilda moraliska regler.

Singer poängterar att djurens befrielserörelse inte hävdar att alla former av liv är lika mycket värda eller att människans rättigheter och djurens rättigheter har samma vikt. Däremot säger djurens befrielserörelse att både djur och människor vill undvika fysiskt lidande och att detta måste erkännas som lika mycket värt hos människor som hos djur. Det kan tyckas vara en enkel regel, men den innebär en betydande etisk revolution, poängterar Singer.

Peter Singer talar om *The Expanding Circle*: Sfären av altruism, av välvilja mot andra, har blivit allt större, den har vidgats från familjen och stammen till nationen, rasen och nu alla människor. Men denna vidgande process borde gå vidare så att altruismen omfattar alla levande varelser, understryker Singer och tillägger att vi inte bara kan göra gällande att detta är den

högsta och slutliga etiska standarden och sedan vänta oss att alla skall följa den. Vi måste skapa en sådan kultur att den uppmuntrar en högre etik samtidigt som den erkänner viktiga och ofrånkomliga mänskliga önsknings.

Beträffande plågsamma vetenskapliga experiment på djur ställer Peter Singer frågan hur en människa, som inte är sadist, i sitt dagliga arbete genom hetta kan döda en icke bedövad hund eller driva en apa till livslång depression för att sedan ta av sig sin vita rock, tvätta sina händer och gå hem och äta middag tillsammans med sin hustru och sina barn. Och hur kan skattebetalare tillåta att deras pengar används på detta sätt? frågar Singer. Han anser att svaret på dessa frågor ligger i att artism accepteras utan ifrågasättande. Artismen tillåter att forskare betraktar djur som de experimenterar på som en del av forskningsutrustningen och inte som levande varelser.

Vi kan dölja vad det är vi äter, men faktum är att huvuddelen av vår föda kommer från slakthus, drypande av blod, påpekar Singer. Är köttet inte behandlat och fryst, börjar det snart att ruttna och stinka. När vi äter det, lägger det sig tungt i tarmarna och inverkar menligt på matsmältningen, tills vi några dagar senare försöker bli av med det. När vi däremot äter växter, har maten en annan kvalitet. Då tar vi från naturen föda som är färdig för oss att äta och som är uteslutande välgörande för kroppen. Utan kött som förstört gommens naturliga smakkänsla smakar friska vegetabilier utomordentligt gott, konstaterar vegetarianen Peter Singer.

Känt folk om reinkarnation

På Kanal5:s hemsida www.kanal5.se finns citat från kända personer som har trott på reinkarnation.

Henry David Thoreau, amerikansk författare och filosof:

"Så långt tillbaka jag kan minnas har jag omedvetet refererat till upplevelser från en tidigare existens. Som stjärnorna lyste på mig när jag var fåraherde i Assyrien, så lyser dom på mig nu som New Englander."

Gustav Mahler, tysk kompositör, sa en gång enligt sin biograf Richard Specht:

"Vi återkommer alla. Det är vissheten därom som ger mening åt livet. Och det gör inte den minsta skillnad huruvida vi i en senare inkarnation kommer ihåg det tidigare livet eller inte."

Den spanske målaren Salvador Dali:

"Jag är inte endast mystiker. Jag är också reinkarnationen av en av de största av alla spanska mystiker, Johannes av Korset. Jag kan livligt erinra mig upplevelsen av gudomlig förening, av Själens mörka natt ... Jag kan erinra mig klostret och många av Johannes munkbröder!"

Döda kroppar av utomjordingar?

– Vi har haft besök av utomjordingar, sa Edgar Mitchell inför över 200 åhörare enligt tidningen St. Petersburg Times i Florida, USA, i februari i år.

Edgar Mitchell är nu inte vem som helst. Han är en av de tolv astronauter som gått på månen och är fil. dr i naturvetenskap från Massachusetts Institute of Technology.

– Några få *insiders* känner till sanningen... och undersöker de döda kroppar av utomjordingar som tagits till vara, berättade Mitchell, som också sa att några personer har bestämt att USA:s presidenter efter Kennedy inte skall informeras om utomjordingar.

Vad Mitchell grundade sina påståenden på, omtalas inte i tidningsartikeln.

Källa: MUFON UFO Journal, juli 2004.

En kommentar

I Folkvett nr 2, 2004 skriver centralgestalten i den svenska skeptikerrörelsen filosofiprofessorn Sven Ove Hansson att pseudovetenskap ofta uppstår när forskare ger sig in på andra områden än dem som de har kompetens för, utan att samarbeta med experter i det nya ämnet.

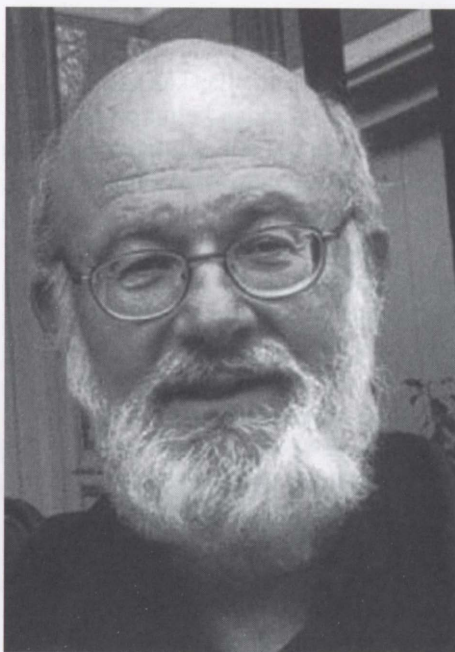
Men det är just detta som är ett problem med skeptikerna, att de ger sig in på områden där de saknar tillräcklig kunskap och genuint intresse.

Tala om att kasta sten, när man sitter i glashus!

Robert Morris död

R. L. Morris avled den 11 augusti oväntat i en hjärtattack. Han var sedan 1985 Koestler professor i parapsykologi vid universitetet i Edinburgh, Skottland. Han hade alltså den lärostol i parapsykologi som författaren Arthur Koestler och dennes hustru testamenterade pengar till.

Morris tog doktorsgraden i psykologi vid Duke University i USA 1969. →

Robert Morris till minne

Robert Morris var den sortens människa som på grund av sin inre trygghet och sin enorma vitalitet kunde förväntas få dispens från en plötslig och tidig död. Men så blev det inte. I många avseenden var det just dessa egenskaper i kombination med humor, värme och inte minst en öppenhet för kritik som gjorde honom väl lämpad som ledare inom den moderna akademiska parapsykologin.

Troligen kommer Morris att betraktas som den ledare som efterträdde J. B. Rhine, när det gäller betydelsen för den experimentella parapsykologin. Det var Rhine som först etablerade parapsykologin i den akademiska världen – på det berömda Duke University i USA – men som 30 år senare överförde verksamheten till ett privat institut, dels på grund av att han ansåg att privatiseringen av forskningen gagnade verksamheten och dels med motiveringen att psykologin inte var tillräcklig mogen som vetenskap för att hantera det paranormala. Beslutet att skilja sig från Duke University visade sig dessvärre ha varit ett

historiskt misstag, och det blev Robert Morris uppdrag under sina 19 år vid Koestlerprofessuren i parapsykologi vid Edinburghs universitet att återställa den vetenskapliga respektabiliteten hos ämnet. Hans lyckades så förträffligt att detta ibland beskrivs som "the Morris miracle" – och gav till resultat att det nu finns cirka 14 universitet i Storbritannien som sysslar med ämnet.

Under Morris tid har mer än ett 20-tal studenter doktorerat i parapsykologi.

Bob, som han kallades av sina kolleger, besökte Sverige vid tre tillfällen och föreläste vid de psykologiska institutionerna i Göteborg och Stockholm, och det är delvis tack vare hans goda anseende som Lunds Universitet har ansett det lämpligt att acceptera en professur i psykologi, inriktad på parapsykologi.

Parapsykologi förknippas ibland med vidskepelse och ockultism, men Morris företrädde en försiktig parapsykologi, där forskaren hävdar att det finns något i ämnet som utmanar ett materialistiskt syn-

sätt men samtidigt alltid är öppen för och aktivt söker normala förklaringar. Denna attityd vann gehör och respekt hos hans kolleger. Hans största bidrag till vetenskapen är snarare inom psykologin än parapsykologin. Han visade att psykologin är mogen att klara av det paranormala, åtminstone i United Kingdom, så länge som det söta serveras med det sura, dvs konventionell psykologi kan förklara en del av fenomenen, men troligen inte samtliga.

Professor Morris fick en rad utmärkelser – bl a blev han ordförande för avdelningen för psykologi inom den anrika British Association for the Advancement of Science. Hans betydelse för universitetet var sådan att vid hans död hissades för första gången alla flaggor på universitetets område på halv stång, och rektor höll tal vid hans begravning.

Genom Robert Morris frånfälle har parapsykologin förlorat en mentor och många av oss en god vän.

Adrian Parker

Docent i psykologi

Filosofen Peter Singer

På Princeton-universitetets hemsida har universitetets president (1998) kommenterat utnämningen av filosofen Peter Singer till professor i bioetik.

Presidenten skriver att Princeton varje år utnämner ett antal *senior scholars* för att leda undervisning och forskning. Det rör sig alltid om framstående personer som man önskar skall ge ny vitalitet åt verksamheten vid universitetet. En del av dem kommer från Stanford, andra utifrån. De är antingen redan framstående inom sitt område eller anses ha möjlighet att bli det. Då och då utses kontroversiella personer. I sådana fall får vi, skriver presidenten, tillfälle att diskutera ett universitets syften och grundläggande värderingar.

Utnämningen av professor Peter Singer är kontroversiell. Det råder ingen tvekan om att han är framstående inom sitt område, bioetiken, skriver presidenten. Bland hans böcker, som översatts till flera språk, finns *Animal Liberation*, som handlar om djurens rättigheter. Han har betecknats som den mest inflytelserike etikern i våra dagar.

Varför är Peter Singer då kontroversiell? Det beror på att han ibland kommer till slutsatser som strider mot och utmanar etablerade tänkesätt. Bland dem som rekommenderat honom till professuren finns de som inte håller med honom i allt, men de har alla en djup respekt för honom som filosof och värdesätter hans arbete.

Presidenten skriver att det avgörande vid utnämningen av en professor inte är om man vid universitetet håller med eller inte håller med honom, utan det avgörande är styrkan i hans intellekt och kvaliteten på hans eller hennes arbete. Presidenten skriver också att en viktig del av verksamheten vid universitetet är att ställa de allra svåraste och mest grundläggande frågorna rörande människan, hur obehäva de än må vara. Han poängterar att de vid universitetet söker sanning, ny kunskap och bättre förståelse av världen, även om de också förmedlar samhällets kulturella arv. De vill förmå studenter, och andra, att tänka kritiskt, att granska vad de tror på, slipa sin förmåga att bedöma etiska frågor och utveckla en förmåga till självständigt tänkande och nå fram till moraliska värderingar som kan vara ledande i deras liv.

Genom att utnämna personer som Peter Singer tjänar Stanford just de syften som ett universitet har, skriver presidenten, och han tillägger att universitetet även tjänar dessa syften genom att tillhandahålla ett forum för en fri och öppen diskussion av idéer, även om några av dessa idéer känns obehäva för en del.

Presidenten skriver att debatter skall hållas i en hövlig ton med respekt för framlagda argument och andras rätt att uttrycka sina åsikter, och att de vid Princeton betraktar debatter och meningsmotsättningar som hälsosamma och uppfriskande. På den grunden är de glada över att Peter Singer har velat förena sig med dem, och de ser fram emot hans bidrag till en bättre förståelse av komplexa etiska frågor.

Professor Amy Gutmann noterar, meddelar presidenten, att Peter Singer alltid har talat för att minska lidandet i världen bland annat genom att bekämpa svälten och genom en human behandling av alla förnimmande varelser, en etisk behandling av djur och en förbättring av livsmiljön för alla.

I vår tid med dess stora framsteg inom medicinsk teknologi måste vi tänka på ett nytt sätt angående liv och död. Presidenten anser att vi inte längre bara kan låta naturen ha sin gång. Läkare måste själva fatta beslut om liv och död.

Peter Singer är medveten om att han har kontroversiella åsikter. Han vill stimulera sina studenter till att tänka självständigt och bilda sig egna uppfattningar. Och detta, skriver presidenten, är precis vad universitetet förväntar sig av av en lärare.

I tidningen New Yorker betecknas Peter Singer som "den mest inflytelserike nu levande filosofen". Hans kritiker menar att han är "den farligaste mannen i världen".

Peter Singer anser att djur har samma moraliska status som människor. Djur har rättigheter, eftersom det avgörande inte är huruvida en varelse kan tänka eller tala utan huruvida den kan lida. Han skiljer mellan personer och icke-personer. Personer är varelser som känner, förstår, har självmedvetande och ser fram emot en framtid. Med detta synsätt är foster och en del svårt handikappade människor inte personer och har en lägre moralisk status än exempelvis vuxna gorillor och schimpanser.

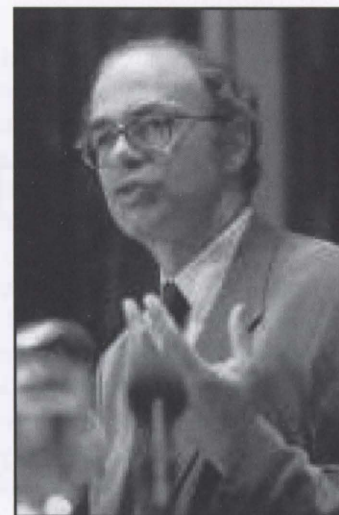
Mot Singers åsikter har abortmotståndare och sådana som hävdar handikappades rätt häftigt vänt sig. Man har jämfört hans syn på handikappade med nazisternas. Men Singer menar att endast föräldrar kan fatta beslut om huruvida handikappade barn skall leva eller dö.

Singer menar också att överflödet i de utvecklade länderna innebär mord på folk i u-länderna genom att vi inte delar med oss av vårt överflöd. När man tillåter någon att dö, fastän man skulle kunna hindra det, skiljer sig detta egentligen inte från mord, anser han.

Källa: Hemsidan Reasonline, for Free Minds and Free Markets.

<http://reason.com/0012/rb.the.shtml>,
en intervju med Peter Singer, gjord av Ronald Bailey.

Foto: Pressens Bild

Den enligt många upplevelse
STÖRSTA ANDLIGA SKRIFTEN I MODERN TID

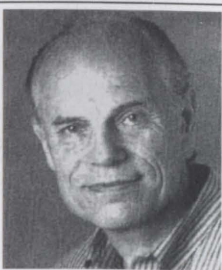
"MIRAKELKURSEN"

Har även Du funderat på att studera
A COURSE IN MIRACLES® -ACIM®?

I samband med att A COURSE IN MIRACLES till hösten KOMMER UT PÅ SVENSKA väntas en ny stor ACIM-BOOM i Sverige och du är välkommen till höstens HUVUDKURS, där vi studerar ACIM på djupet. HELA TEXTMATERIALET ALLTÄN PÅ SVENSKA! Ring om KURSDATA.

PRIVAT RÅDGIVNING för Din aktuella livssituation. För Dig som upplever oro, rädsla, ångest, sociala eller andra fobier. HJÄLP ATT TA DIG UR en depression i KRISITUATIONER avseende RELATIONER med avundsjuka, svartsjuka, otrohet, skilsmässa, mobbing, ensamhet, stress, utbrändhet. Det gäller din HÄLSA och FRAMTID.

Alla praktiska upplysningar genom: ESOTHERACIM-KURSER
i Helsingborg och Karlstad, tel: 070-170 65 33, 054-56 21 80, 042-13 56 94

Hans-Jörgen Gerloff

Universum och livet

Ett försök till en ny kosmologi

Av Erland Lagerroth

Jag har läst och brottats med en originell skrift av Åke Hedberg, kemiingenjör med studier också i teoretisk filosofi, idéhistoria m m, tidigare anställd vid Norsk Hydro och Norrbottens järnverk, en av grundarna av Kiruna Tidningen. Skriften bär den storslagna titeln *Den kosmiska ordningen och universums uppkomst* (eget förlag), men den har också en underrubrik: "Presentation av en möjlig kosmologisk modell och teori." Javisst, det är fråga om ett försök, ett försök till, som det heter i en annan underrubrik, "en allsidig betraktelse om hur livets ursprung och uppkomst sammanhänger med Universums".

Åke Hedberg bollar med de allra största frågorna, och han arbetar med sakkunskap i fysik, kemi, matematik. Han visar övertygande hur idéerna om Big Bang blir till en återvändsgränd, en stoppbom, där hela naturvetenskapen kör huvudet i väggen, samtidigt som han skisserar ett tankeväckande alternativ av helt annan art. "Alla folk, alla samhällen och kulturer har haft sin syn på världen och dess uppkomst", konstaterar han. "Och [...] i alla beskrivningar av själva uppkomsten finns ett slags urtillstånd eller urgrund ställd i kontrast till den värld som är. [...] Gemensamt för nästan alla dessa *kosmogonier* var också att världens uppkomst ur detta urtillstånd visserligen sågs som anbefalld av gudar, men ändå som en naturenlig process, ett slags födande. [...]"

I Bibeln, liksom i den i dag helt dominerande Big Bang-kosmologin, ses dock inte världens uppkomst som en naturprocess. Hela världsalltet uppkommer [...] plötsligt och omotiverat, i ett väldigt ljus- eller eldklot utan sammanhang med någon underliggande verklighet.

I denna 'varde ljus'- eller Big Bang-kosmologi är allt dött och mekaniskt där människan och allt annat liv sedan inplanterats, antingen som i Bibeln genom ett gudomligt ingripande eller som i Big Bang genom en otrolig slump eller 'osannolik händelse'."

Först något om Big Bang-teorins tillkortakommanden. Det är visserligen tal om att den stora smällen skulle ha åstadkommit av en "kvantfluktuation", skiftningar i kvantvärlden, men denna blir oförklarad och explosionen framstår som en oförståelig "singularitet", teorin blir till en negering av vetenskapens sökande efter förklaringar. Den säger inget om universums *bakgrund*. Faktum är, menar Hedberg, "att denna kosmologi har svårt att förklara det mesta. Inte endast mekanismen för den förment ursprungliga jätteexplosionen utan också vad som hände sedan. Hur uppkom rum och tid? Materien och energin, galaxerna?" Teorin har "således ett mycket litet förklaringsvärde, inte minst då den inte ger någon som helst vägledning till den allra största gåtan: frågan om livets ursprung och uppkomst."

Kosmos, kaos, komplexitet

I stället är universum och dess utveckling en *process*, menar Hedberg, en fortlöpande och livsskapande process. Och om denna uppställer han ett förslag, en hypotes, som går utöver allt som anses acceptabelt i den etablerade vetenskapen och som kanske inte heller skulle varit så mycket att orda om, om inte just dess "förklaringsvärde" varit så mycket större. Grundtanken är densamma som Hedberg menar sig finna hos "alla folk, alla samhällen och kulturer", nämligen att det finns "ett slags urtillstånd eller urgrund ställd i kontrast till den värld som är". Alltså en "bakgrund" till vårt universum, en ram, som skulle göra det hela förklarligt, ett ursprung i ett urtillstånd, varur universum framgått och fortfarande framgår.

Hedberg är därvid helt klar över att han ger sig in på något nytt och äventyrligt och hypotetiskt: "Efter många överväganden som inrymmer såväl processens början och slut som dess allmänna sammanhang har jag kommit fram till följande scenario: "

Vad som står efter kolonet är i sina detaljer så spekulativt och så fullt av teknikaliteter, att det närmast är obegripligt för en vanlig läsare. Hedberg svingar sig från formel till formel med en snabbhet och lätthet som tycks gränsa till det okritiska. På problem som kan tyckas nästan olösliga ger han klara och entydiga svar. Det är svårt att undgå intrycket av en gissning, om också en välinformerad sådan.

Grundtanken är i alla fall att det bakom vårt universum finns en urgrund av två fundamentala tillstånd: kaos (oordning) och kosmos (ordning). "Dessa två växelverkande motsatta tillstånd utgör således *själva motorn och drivkraften för hela världssystemet* – själva urgrunden för den mest fundamentala processen."

Produkten av denna fundamentala process "är ett komplext tillstånd – vårt expanderande Universum. Med vårt växande universum [...] ökar ständigt inte endast mängden information, materia och energi, atomer och molekyler etc. utan också komplexiteten. På ett visst stadium av denna utveckling [...] uppkommer det *mest komplexa*: biologiskt liv i alla former och till sist människan själv".

Växelverkan mellan *kaos* och *kosmos* skapar alltså *komplexitet*, det utmärkande för vårt universum.

Är universum ett slutet system eller ett öppet?

Åke Hedberg diskuterar inte bara Big Bang-teorin utan också andra kosmologiska modeller som "Newtons urverks-universum, Einsteins statiska modeller [...], Hannes Alfvéns Spegeluniversum och Plasmauniversum, och Hawkings kvantmekaniska och

strängteoretikernas strängformade Big Bang-universum." Alla dessa universa "har dock det grundläggande felet", menar han, "att de är helt ensartade och ensidiga, existerande i solitära tillstånd. [...]. Alla utgör de slutna system – de är alla riktiga konservburkar utan vare sig tillopp eller avlopp." De har "varken in- eller utgångar utan är helt slutna som en ballong eller igenkorkad flaska".

I Hedbergs kosmologi är universum alltså inte något slutet system, inte någon konservburk, ballong eller flaska. Detta gör hans teori i hög grad uppbygglig. För därmed befrias vi från den gastkramning som termodynamikens andra lag har inneburit, den lag som obevekligt förutsäger världens stillestånd och död, när all användbar energi har förbrukats. Den lagen gäller bara slutna system. Stjärnor dör inte bara, de föds också, och så är det hela vägen i den värld som är ständigt dynamisk och föränderlig. Världen "är ju inte en ensidig monolitisk och inkrökt företeelse, tvärtom kännetecknas den i hög grad av mångsidighet och mångfald". Varför skulle universum vara det enda varaktigt slutna system som världen känner? Även ett fängelse har ju utgångar och rymningsmöjligheter.

Men innebär inte Hedbergs teori och modell bara att världens yttersta gräns har skjutits ett stycke längre bort och att den där är lika gåtfull som förut? Så ser han det inte själv. Även om den kosmiska processen "har en början och ett slut är den 'evig' då den beskriver ett ständigt pågående kretslopp. Den är cyklisk och på så sätt evig, men en evighet av diskontinuerligt slag [...]. Vi talar alltså om en evighet av absolut natur, som också är relativ. Inte om den fiktiva rent matematiska och religiösa Evigheten av det Absoluta slaget där den Allsmäktige härskar [...]. Nej, som alla verkliga processer i denna värld där vi vanliga fattiga stackare lever försiggår den i olika stadier, i olika epoker och perioder."

Men frågan hur denna större värld kom till, själva startögonblicket, återstår. På den frågan har Hedberg naturligtvis inget svar, lika lite som någon annan naturvetare. Bara religionerna anser sig sitta inne med sådana svar.

Gamla naturlagar i nya sammanhang

Hedbergs långa utredning av hur "Universums uppkomst, födelse och fortsatta utveckling fram till i dag" formas av "den kosmiska processen" kan te sig äventyrlig i överkant:

"Men är det inte mycket svårt, ja kanske omöjligt och även fåfängt att försöka förstå något om denna urgrund, denna ursprungliga process, denna fundamentala motor och drivkraft? Vi lever ju bokstavligen i en helt annan värld och tid? Eller? Finns kanske spår av och indikationer på denna dolda värld?"

Sådana spår menar Hedberg sig kunna finna i vetenskapens utvecklingshistoria. "De lagar och upptäckter som redan finns kanske mer än väl räcker för att kunna göra en tillräcklig bild av det hela." De nya teorierna är "inte nya och okända i sig; de är faktiskt de vanliga välbekanta naturlagarna det är frågan om. Det nya är deras tillämpningar i ett *kosmologiskt sammanhang*". Och så går Hedberg igenom filosofins och naturvetenskapens historia,

först från försokratikerna till Gauss och sedan från Kopernikus till strängteorin. Också på detta område visar han betydande sakkunskap. Men jag har svårt att se att han förmår göra förståeligt hur de "välbekanta naturlagar", som han redovisar, kan leda till hans egen kosmologi. Men han kan konstatera att han inte är den enda kritikern av Big Bang-teorin; också plasmafysikerna och strängteoretikerna har varit kritiska.

Det kan naturligtvis sägas att Hedbergs modell och teori är en metafysisk spekulatio – hur skall vi kunna veta något om en sådan "urgrund" för universum? Men då är teorin om Big Bang, bortom vilken ingenting finns, också en sådan spekulatio. Big Bang är visserligen en extrapolering av vad vi anser oss veta om universum i dag, en återföring av dess utvecklingsprocess till en tänkt utgångspunkt. Men tanken att det inte finns något bortom "ursmällen" är inte mindre metafysisk än Hedbergs teori, i synnerhet som den punkterar sig själv genom talet om uppkomsten genom en "kvantfluktuation".

Trovärdig eller inte är Hedbergs teori en nyttig tankeställare. Den öppnar på nytt möjligheten för en sådan "urgrund" som tycks ha föresvävat de flesta folk, samhällen och kulturer, den bryter den låsning till ursmällen, det förbud mot att föreställa sig något där bakom, som har trollbundit vår tid.

I bokens upptakt har Hedberg ett temperamentsfullt utbrott mot Big Bang-teorin:

"Det är nämligen så att med den gamla etablerade kosmologin, den som går under det egendomliga och fjuttiga namnet Big Bang, är det sällan någon känd fysik överhuvudtaget går att tillämpa på Universum på ett vettigt sätt. Denna gamla

kosmologi tycks mer vara en slags fix idé om hur Universum *borde* fungera, snarare än hur det faktiskt gör. Big Bang-modellen och dess teori, måste jag i likhet med många andra konstatera, avviker på alla väsentliga punkter emot naturens sätt att fungera. Den är följaktligen på alla sätt *naturvidrig* och således icke användbar till något och omöjlig. Snarare är den ett *stort hinder* för allt och alla."

Ett hinder är Big Bang-teorin inte minst genom att den förutsätter att universum, ensamt i naturen, i evighet skulle vara ett *slutet system*, hemfallet åt den entropidöd som termodynamikens andra lag föreskriver, den lag som i naturvetenskapen anses vara den heligaste av alla. Hos Hedberg däremot är universum ett öppet system genomlat av "friska livgivande fläktar".

Den kosmiska strålningens hemlighet

Hedberg sysslar mycket med kosmisk strålning av olika slag, och han talar dels om "resonanspartiklar" och "X-partiklar", dels om den "vanliga klassiska strålningen från världsrymden som [...] upptäcktes i början av 1900-talet" och "bakgrundsstrålningen eller hålrumsstrålningen", som upptäcktes 1965.

Om denna strålning har han en märklig idé. "Tyvärr har forskarna inte kunnat komma med något om [X-partiklarnas] ursprung, annat än gissningar. Därför är frågan om den kosmiska strålningens ursprung fortfarande en gåta efter mer än nittio år av forskning och spekulationer. Men detta kosmiska fenomen har

"Men är det inte mycket svårt, ja kanske omöjligt och även fåfängt att försöka förstå något om denna urgrund, denna ursprungliga process, denna fundamentala motor och drivkraft? Vi lever ju bokstavligen i en helt annan värld och tid? Eller? Finns kanske spår av och indikationer på denna dolda värld?"

En betydelsefull men kanske olöslig vetenskaplig och filosofisk fråga är hur allting började, hur universum blev till. Har det funnits en tid, då ingenting existerade, inte ens en tomhet? Kanske är den frågan meningslös eller felaktig.

Åke Hedberg är en av dem som grubblat över frågan om världsalltets början, och han har lagt fram sitt tänkande i en skrift, som han själv gett ut. (Jag har inte läst den, bara tagit del av Erland Lagerroths redogörelse.) Han talar om en okänd urgrund, som skulle finnas utanför kosmos och som ger upphov till världen. Detta kan tyckas vara att skjuta frågan längre bort utan att besvara den.

Men om man stannar inför idén om denna okända urgrund, kan man inte låta bli att reflektera över om den är detsamma som religionerna kallar Gud, ett självexisterande väsen, som har skapat världen.

Idén om universum som ett öppet system, att det alltså finns något utanför det, är intressant. Kanske är

det en nödvändig idé.

För min del tänker jag mig en mental (icke-materiell) medveten, viljande, skapande världsgrund som är brahman som det talas om inom hinduismen och som är samma som atman: i botten av ditt väsen är du samma som allt annat levande.

Men en sådan tanke löser inte frågan hur allt började. Kanske har världsgrunden aldrig blivit till utan är tidlös; men det materiella universum måste ha en början, åtminstone från nuets synpunkt. Kanske började tiden när den första materian blev till.

Detta förstår vi inte. Tiden förstår vi inte. Det finns väl inget tidsflöde. Men det finns förändringar i materiens värld. Det är de som ger intryck av det vi kallar tid.

Man kan naturligtvis odla potatis i stället för att grubbla över livsgåtor. Men envar kan vara sin egen filosof, även potatisodlaren.

SM

tydligt något att säga oss. Där finns ett budskap om hur vårt Universum är uppbyggt och hur det fungerar! Och det mest slående med detta budskap från kosmos till forskarna är enligt min mening: Själva ramen – det gällande paradigmet – för er forskning fungerar inte! Där finns fundamentala fel. En första slutsats borde vara: den gängse världsbilden måste ifrågasättas!”

Och Hedberg ändrar på världsbilden: det är genom den kosmiska strålningen som materia och energi ständigt flödar in i vrt universum från kosmos. Det är därför det gällande paradigmet är otillräckligt, den gamla världsbilden för trång. Eller som det heter på ett ställe: ”Strålningens källa anses fortfarande vara okänd. Men som vi ser här kommer den från det ständiga inflödet av materia och energi från kosmos.” ”Hela tiden pumpas ny materia och energi in i de båda universa som sedan fördelas helt slumpmässigt.” Jag har dock svårt att se att Hedberg slutligt (be)visat detta.

Livets ursprung och uppkomst

Och inte nog med det. Arbetets andra underrubrik talade ju om att det skulle handla om ”hur livets ursprung och uppkomst sammanhänger med Universums”. Hedberg hävdar nu att de ”slumpmässigt formade kosmiska strängarna” i denna strålning också är ”den yttersta källan till den kod, den både ordnade och oordnade komplexa kod, som vi finner i alla levande celler – i deras RNA/DNA-strängar”. Här skulle finnas ursprunget ”till all information i hela Universum, inklusive alla biologiska RNA- och DNA-molekyler”. Detta utläggs vidare i två kapitel kallade ”Hur den kosmiska koden blir biologisk” I och II. Om jag förstått rätt menar Hedberg att det i universum byggs upp en ”kosmisk kod”, en uppdelning ”i konstanta nivåer”, genom växelverkan mellan kaos och kosmos, oordnat och ordnat, en kod som genom X-partiklar i den kosmiska strålningen överförs från världsrymden till vår planet. Denna kosmiska ”kod” är visserligen helt slumpmässig, men när den släpps ner i den jordiska ”ursoppan” kommer den förr eller senare att resultera i en självreplikerande sträng, d v s till en sådan ordnad kod som bildar RNA/DNA. Det är ett datorexperiment av

Andrew Pargellis från 1996 som gett Hedberg denna felande länk i hans tankebygge. ”Heureka!”

Sagan om elefanten och ett levande universum

Detta är naturligtvis stora men kontroversiella tankar. Mindre kontroversiell tycks mig då den ”ram” vara, den nya världsbild, som Hedberg samlar sig till i slutkapitlet, kallat ”Betydelsen av att vårt Universum är en komponent i ett större universellt system”. Med ett lyckligt grepp använder han sig av sagan om elefanten och de tio blindas, som han hämtat från antologin *Forskning om forskning*, utgiven av Jan Bärmark:

”Det var en gång tio blindas män som skulle beskriva en elefant. [...] En kände på elefantens snabel och hävdade bestämt att elefanten [...] var ganska lik en orm. En annan omfamnade elefantens ben. Han [...] jämförde elefantens form med ett träd. Också de andra blindas beskriver en del av elefanten och menar att just deras erfarenhet ger den sanna bilden av elefanten.”

Hur ska då den elefant som är världen beskrivas? Vad är det för slags vetenskap som är tillämplig? Inte den traditionella naturvetenskapen, menar Hedberg. Världen blir i den ”kall och tyst – utan själ. Den blir så omänsklig, död, mekanisk, förutsägbas osv. Och sådan är ju inte världen. Den är full av liv och rörelse; ibland kaotisk och oförutsägbas, ibland mycket välordnad. [...] Den traditionella vetenskapen ger en bild av världen, vår uppfattning och syn på den är en helt annan. Kartan stämmer inte med terrängen.”

Vad vi behöver är en helt ny syn på vetenskapen, ett annat sätt att betrakta världen. Inte på ett fragmentariserande sätt. ”Varje del av elefanten hänger ju ihop som en enda organism. Dessutom har det stora djuret självklart en historia. [...] den levande elefanten behöver näring, mat, vatten, energi. Den lever i en viss miljö som tillåter detta dagliga tillskott av näring och energi. Allt detta måste ingå i en beskrivning.” Vad som behövs är en ”mer generell vetenskap med ett mer *allsidigt* sätt att betrakta vår värld. Ty om världen – och inte gudar – har ’framfött’ eller ’skapat’ vår levande

Jord och alla de livsformer vi känner till, så måste den *själv vara levande*. Det är en gammal sanning.”

Åke Hedberg är en ovanlig kemiingenjör.

”Låt oss anta att världen som skapat de ekologiska systemen – förutsättningen för de biologiska – är en *egen livsform*, ett eget system, *överordnat* de övriga systemen. Vi kan kalla detta system för den *kosmiska ordningen*.”

Därmed skulle vi kunna inse, fortsätter Hedberg, att svaren på alla de stora frågorna ”inte står att finna i materiens ’allra innersta beståndsdelar’, utan tvärtom i dess stora mäktiga kosmiska sammanhang.” ”Konsten att beskriva en elefant [...] är att inte på förhand utgå ifrån att den är stendöd. [...] Ty även om den är stor och väldig, behöver den inte vara ett dött ting.” Det förstod de tio blindas, för de märkte att delarna var levande. Ingen kan slå fast att ju större föremål, desto mindre liv. Själva observationerna blir annorlunda om man utgår från att ”objektet” är levande, man blundar inte för det gåtfulla och svårförklarliga utan tolkar det från ett större perspektiv.

Men Hedberg är naturligtvis klar över att ”det kosmiska systemet” och universum inte ”lever” på samma sätt som de biologiska systemen. De kan inte föröka sig, och de saknar ”inre program för informationsstyrning, typ DNA/RNA”. Men de utgör förutsättningen för de biologiska, och deras livsrum kan bli ofantligt stort, deras livslängd ofantligt lång.

En annan invändning är att universum består av icke-levande material. Men det är en dålig invändning, som Hedberg lyckligt bemöter genom att citera James Lovelocks demonstration av att ”levande ting till största delen kan bestå av icke-levande material”. Ett ”jättestort mammutträd lever ju otvivelaktigt, men ändå består det till 99 procent av dött material. Jätteträdet är en uråldrig kolonn av dött trä, lignin och cellulosa som byggts upp av generationer av celler [...]”.

Det är som om det fanns två trösklar i tillvaron, en där en anhopning av materia med många inbördes relationer plötsligt organiseras till ett fungerande system och en där även detta system överskrids, nu till en levande organism. Den gemensamma faktorn är feed back-funktionen, vars oerhörda kraft demonstreras av

På sin hemsida upplyser Åke Hedberg att han ser ”vårt Universum” som en del av *en större kosmisk process*. Efter många års studier har han kommit fram till att **Universums ursprung, uppkomst och sätt att fungera inte är ”en så enkel mekanisk historia som det anses vara enligt den officiella kosmologiska modell och teori som går under namnet ’teorin om den Stora Smällen’”**.

”Ånej, så billigt kan inte vår fantastiska, vackra och komplexa värld, dess ursprung och uppkomst beskrivas – det måste tvärtom vara en tämligen komplicerad process.” Det måste röra sig om ”en allsidig och intrikat *naturprocess* som pågår här och nu”. ”Universum är inte ett resultat av en engångssmäll, någon plötslig enstaka händelse i en gången tid utan en *ständigt pågående process* som idag varit verksam i många miljarder år.”

Åke Hedberg har också funnit att vårt Univer-

”rundgången” i ett högtalarsystem: på bråkdelen av en sekund kan en viskning vid mikrofonen förvandlas till ett vrål i högtalaren. Sedan är det kanske närmast en smaksak om man vill kalla det som skapas vid dessa båda trösklar för ”liv” eller om man vill reservera ordet för det senare fallet.

Genom att betrakta universum som ett ”levande” system kan vi emellertid se att det ”ständigt tillförs näring och energi [genom den kosmiska strålningen] och att en uppbyggnad och utveckling – en ökande komplexitet – pågår på alla områden hela tiden. [...] Universum kan i likhet med vår egen Jord självt reglera sin temperatur och hålla entropin i schack men ändå hela tiden öka sin komplexitet. Universum är därför också ett *självreglerande system*.” Och därtill även ett *öppet system* precis som en cell, en organism och som Lovelocks Gaia, Jorden som öppet system. ”Att något är levande har alltså föga att göra med hur mycket ’dött’ material som det består av utan hur det är organiserat, om det befinner sig i jämvikt eller inte, om det finns en tillförsel av energi och näring osv.”

I detta senare resonemang står Åke Hedberg i skuld till Ilya Prigogine, som fick Nobelpriset i kemi 1977 för sin teori om ”dissipativa strukturer”, d v s självorganiserande system långt från statisk jämvikt, alltifrån virveln, vädret och vissa kemiska reaktioner till cellen, organismen och livet. Lovelock utsträckte detta betraktelsesätt till Jorden och Hedberg har nu vidarefört det till Universum. Det är, tycks det mig, ingen tvekan om att detta är ett långt mer fruktbart betraktelsesätt än det från 1600-talet nedärvda. Det strider mot det i dag vedertagna analytiska, reduktionistiska synsättet, där naturen ses som döda ting, på samma sätt som 1600-talsvetenskapen stred mot både kyrkan och universitetsfilosofin.

Men liksom 1600-talsvetenskapen på sin tid, så har det nya betraktelsesättet framtiden för sig.

Boken kan beställas via författarens hemsida på Internet: www.kiruna.se/~akejean/.

sum endast utgör en del av denna naturprocess. Han menar att det också måste finnas ett slags motsatt process, en antiprocess. Till vårt Universum måste också finnas ett Antiuniversum.

Tankarna om ett Antiuniversum har Erland Lagerroth inte gått in på, eftersom det visade sig svårt att redogöra för dem på ett lättbegripligt sätt. Men Åke Hedberg påpekar att det inte är klart varför vårt Universum endast innehåller atomer med positiva kärnor eller varför många partiklar och molekyler roterar åt endast ett håll, och undrar om det finns en djup förklaring till detta. Om vi antar att det finns en motpol till vår värld, en ”antivärld” med negativa atomkärnor, antipartiklar, antiatomer, antigalaxer, antistjärnor, antiplaneter, antiorganismer, antimänniskor osv, så blir mycket oförklarat begripligt, anser Åke Hedberg.

SM

Sökare av sanning och visdom

1976 träffade jag den till Sverige inflyttade 27-årige indiern Krishna, gift med en svenska. Han berättade om sitt tidigare sökande i religionens värld. Han hade gått med i den ena rörelsen efter den andra, först pojkgurun Guru Maharaj Ji's rörelse; sedan kom han till Shivananda Ashram, som kallades Divine Life Society, därefter till Maharishi Mahesh Yogis TM-rörelse, så till Aurobindo Ashram och Ramana Maharishis ashram och Ramakrishnamissionen. Sedan var han hos Swami Muktananda. Om denne sa Krishna uppskattande att han var en mycket fin människa, god och ärlig. Nästa steg på vägen blev den kvinnliga gurun Ananda Mayee Ma, därefter några hatha yoga centra och slutligen Swami Satyananda.

Krishna sa att han aldrig riktigt tillhörde någon av dessa rörelser, men levde som munk, vilket var nödvändigt för att få leva tillsammans med dessa människor.

– Som munk skall man inte ha något begär efter kvinnor. Det är det centrala i munklivet.

Krishna berättade att han hade många unga vänner som var munkar i Indien. Några var det eftersom de fick mat och någonstans att bo. De skulle vilja ge sig av om de kunde.

– Om du gav tjugo svenska flickor åt tjugo unga buddhistiska munkar och om flickorna vore beredda att gifta sig med dem, så skulle de allesamman lämna klosterlivet.

– Men ett avgörande problem för munkarna är att de barahar sysslat med religion och inte lärt sig något yrke. Så ingen av dem skulle kunna försörja en familj.

Krishnas sökande hade till slut lett honom till insikten att allt det religiösa bara är vidskepelse.

(Sökaren 2, 1976)

1980 berättade den gamle holländaren Josia Rijks för Surya Green, som skrev för Sökaren, att han länge som ung sökte visdom. Han besökte guruer och andra andliga personligheter. Han besökte de dansande dervisherna i Turkiet, meditationskloster i Burma, avlägsna djungelstammar m m. Sedan han träffat 40–50 guruer begav han sig iväg till jungeln för en lång tid i isolering och andliga övningar. Han tillbringade en tid ensam i skogarna och blev därefter initierad i en indisk andlig tradition och erhöll namnet Saswitha, vilket betyder ”levande vatten”. Under kriget satt han i japanskt koncentrationsläger.

Josia Rijks sa:

– Det finns inget mål. Livet har inget mål. Vad har vi för uppgift? Ingen. Bara att vara människor som vill vara i enhet med hela naturen. Om du är en del av livet, då upplever du enhet med allt.

Att allting är, är en insikt bortom alla tankar, menade Josia Rijks.

Han har elever i Holland, men poängterar att han inte är någon guru.

Hans egen guru är – livet.

– Envar är sin egen guru, säger han också, och måste finna sin egen livsväg.

(Sökaren 3, 1980)

Cancer och känslor

Redan den grekiske läkaren Galenos på 100-talet observerade ett samband mellan cancer och sinnestillstånd. Han skylld sjukdomen på en melankolisk läggning. Och under 1700- och 1800-talet accepterades ganska allmänt att det finns ett samband mellan personlighet och cancer. Men i vår tid har sinnestillståndets betydelse för uppkomsten av cancer negligerats – tills under de allra senaste årtiondena, när några forskare har kunnat visa att det finns en betydelsefull psykosomatisk grundval för cancersjukdomar.

Den amerikanske psykologen Lawrence LeShan ägnade sig i många år åt psykoterapi med cancersjuka. Det gav honom insikten att de flesta som drabbas av cancer har vissa utmärkande karaktärsdrag.

1979 kom på svenska en bok av LeShan, med titeln ”Kämpa för livet. En bok om känslomässiga orsaker till cancer” (Liber Förlag). När man läser den, kan den ge en stark upplevelse att det är något mycket betydelsefullt man tar del av, något som kommer att prägla framtidens uppfattning om sjukdom, inte minst cancer.

LeShan berättar att han först mötte en nästan totalt avvissande inställning från sjukhus och forskningscentra, när han ville intervjua och testa cancersjuka patienter. I ett fall förklarade en överläkare att hans institution skulle få dåligt rykte, om LeShan tilläts bedriva sina studier där. Det hävdades också att det rörde sig om charlatanmetoder.

Sedan ändrades emellertid inställningen, och LeShan kom en viktig sanning på spåren. Han fann otvetydiga belägg för att cancersjukdomar hänger samman med människans livssyn. Utmärkande för cancersjuka är att de – även före sjukdomen – levit i ett tillstånd av hopplöshet. De har inte sett någon mening med sitt liv. En gång har de varit fulla av entusiasm, men meningen har gått förlorad, kanske genom att ett arbete förlorats, en kär anhörig gått bort, barn flyttat hemifrån. De har sjunkit in i hopplöshet, förtvivlan – och så har cancer utbildats.

Pessimism är utmärkande för cancerpatienter. De tror inte att de någonsin kan finna mening i livet. Att de fått cancer betraktar de som en bekräftelse på att deras liv är hopplöst.

Den typiske cancerpatienten tror inte på en Guds kärleksfulla omvårdnad, utan ser universum som kallt, mekaniskt, fientligt. Karakteristiskt för cancersjuka är också en oförmåga att uttrycka vrede och förbittring; känslorna undertrycks. Dessa människor är reserverade och stela.

Cancerpatienterna har också haft en barndom eller pubertet märkt av ensamhet, men även en tid då livet varit intensivt meningsfullt, fast meningen sedan gått förlorad.

Cancer tycks vara en kroppslig reaktion på ett negativt sinnestillstånd, som följer av total brist på självförverkligande. Men om nu en sådan frustrerad människa finner ett nytt liv, som innebär glädje och entusiasm, då stärks kroppens motståndskraft mot sjukdomen – som kanske helt försvinner. Man kan säga att invärtes liv gynnar kroppens liv, invärtes död främjar kroppens död.

Lust att leva ökar kroppens möjligheter att klara påfrestningar.

En person kanske lever i en ständig bitterhet på grund av sin livssituation. Allt känns tomt, meningslöst, utan hopp. Cancer kommer. Men så kastar personen loss från det gamla och inleder en ny bana, som tillfredställer honom. Cancer försvinner.

(Sökaren 1, 1981)

När man gör en regression till tidigare liv, vad är det som säger att man själv har varit den person man upplever? Kan det inte lika gärna vara så att man fungerar ungefär som en parabolantenn och plockar in något av mänsklighetens historia, som om man fick möjlighet att se en filmsnutt av något som hänt en gång men inte själv måste ha varit varit den person som man upplever?

Oona Ingasdotter

Hej Sven

Mycket glädjande att Du tar upp en diskussion om reinkarnation, ett ämne som intresserar mig en hel del och som jag även forskat en del om, dock ganska amatörmässigt. Här några informationer, som kan vara av intresse för Ditt vidare arbete:

Metoder att hitta information:

Regressionsterapi är förvisso en bra metod, dock långt ifrån den enda. Nyckeln är transcendering, som jag förstår man kan göra via hypnos, men även via meditation. Två alternativa metoder är:

... att själv transcendera via meditation och sedan föreställa sig att man går ner i en "källare" där det finns "dörrar" till gångna tider. Man kan sedan välja att gå in genom dörrar för att få upplevelser från egna (eller andras) tidigare liv. Detta har jag provat, och min bedömning är att ungefär hälften är "på riktigt" och andra hälften är fantasier eller önsketänkande. Tekniken beskrivs på ett bra sätt i Brian Weiss böcker.

... att läsa en persons aura, som man får lära sig på Carina Lindhs kurser i "kreativ meditation". Terapeuten ser då direkt en annan persons tidigare liv. Förutsättningen är naturligtvis att terapeuten fått tillstånd att "gå in och titta". Mera info om Carina Lindh och hennes kurser finns på <http://www.zyxcass.com/>. Carina är för övrigt lärd och begåvad på det andliga området, en person som säkert många gärna skulle se intervjuad i Sökaren.

Själv har jag haft stor glädje av att tillämpa olika tekniker för att minnas tidigare liv. Jag har själv studerat flera tidigare liv, bland annat ett på 1700-talet då jag var fortifikationsofficer i svenska armén och där jag såg ett resa till häst genom Värmland mot Norge för något fortifikatoriskt uppdrag. Liksom Du var jag tveksam om detta var på riktigt eller om det var fantasier.

Jag gick sedan till en konsultation med Carina och hon såg sneda murar med hållfasthetsdata och beräkningar för murnings-tekniker – hon förstod ingenting, men jag drog slutsatsen att detta är vad en fortifikationsofficer ägnade sig åt – och då hade jag fått en oberoende verifikation av samma liv som jag själv sett tidigare. Detta är inte något bevis, men en grund för en "bärande tro", som duger bra att leva och dö med.

Egentligen tycker jag det hela är väldigt enkelt. Man kan ha många trosföreställningar om vad som händer efter döden, varav tre vanliga är:

– den kristna, där man möter en dömande och straffande Gud för att sedan förpassas till en mer eller mindre salig evighet,
– den buddistiska, där man går in en andlig tillvaro för att sedan återfödas för vidare utveckling tills man är mogen att gå upp i det gudomliga (nirvana) och
– den ateistiska där andligt liv utan kroppen helt enkelt förnekas.

Eftersom man inte kan veta är det ju fritt att välja sin tro och då är det enkelt (för mig) att välja den buddistiska tron eftersom den både är mest tilltalande, bäst vetenskapligt motiverad och stämmer med vad jag själv upplevt.

Ingmar Ögren

Läsarforum

Verifierade regressioner

I Sökaren 4/2004 har Sven Magnusson skrivit en intressant artikel om en TV-serie i kanal 5 med Jörgen Sundvall. Det gläder mig att sådana regressioner med efterföljande bekräftelser börjar tas på allvar. Men Sundvalls mycket intressanta fall (jag fick en sändning på kassett av en vänlig svensk) är inte de enda och inte heller de första som har visats i TV. Redan 1985 gjordes en dokumentär av Sound-sense Films i Sydney, Australien, med flera sådana fall. Fyra personer som hade regredierats av Peter Ramster togs till de orter i Frankrike, England (två personer) och Tyskland, där de i regressionerna upplevde sig ha levat tidigare. De australiska personerna hade aldrig varit i dessa länder i det nuvarande livet. Bekräftelserna blev delvis överväldigande. En person var läkare och medicinprofessor i Aberdeen och hittades i gamla skrifter. Filmen har visats i holländsk och dansk TV men mig veterligen inte i någon annan europeisk TV-kanal. I en artikel i Sökaren 5/1990 berättade jag om filmen och erbjöd mig att låna ut en videokassett, men på den tiden togs väl detta inte på allvar...

Samma TV-bolag som gjorde serien med Jörgen Sundvall, Strix Television AB, har också gjort en serie med den danske psykoterapeuten Rud Grandt i Korinth (Fyn), som har visats under våren i den tyska TV-kanalen VoX (och väl också i dansk TV, som jag inte kan se här). Den tar upp en rad liknande fall, också den med övertygande bekräftelser på ort och ställe. Under hösten skall en bok om dessa fall komma ut i Danmark.

Jag vill gärna påpeka att man i princip bör skilja mellan terapeutiska och experimentellt forskande regressioner. De senare inriktar sig mest på att få fram data som sedan förhoppningsvis kan verifieras, och det är gott och väl. Terapeutiska regressioner inriktar sig på att få fram orsaker till och sammanhang med personliga problem som klienten har. En sådan regression tar i mitt tillvägagångssätt mycket längre tid, 4–5 timmar (beskrivs utförligt i min bok, se nedan). Verifierbara data är därvid inte av lika stort intresse, utan en andrahandsfråga. I första hand gäller det ju att göra allt man kan för att hjälpa klienten till att få sitt problem löst, vilket ofta lyckas på ett sådant övertygande sätt, att redan detta är ett indicium (jag kallar det inte "bevis") för reinkarnationshypotesen i de fall, där väsentliga orsaker upplevs ligga i tidigare liv (sådana regressioner leder ofta också in i barndomen i det här livet och ibland in i tiden inne i moderlivet). Hur skulle det kunna hjälpa så väl om det bara hade varit fantasi?

Bok: Emotionell befrielse genom regression (Solrosen, Västerås, 1997).

Jan Erik Sigdell

regressionsterapeut, Slovenien

Reinkarnationsfrågan på Sökarens hemsida

www.sokaren.se

Reinkarnation – forskning	INDEX31.HTML
Reinkarnationens mysterium	INDEX110.HTML
Reinkarnation och kristendom	INDEX23.HTML
Fallet Bridey Murphy, Bloxhambanden	INDEX328.HTML
Brian L. Weiss. Bokrecension	INDEX216.HTML
Reinkarnation? Reflexioner av W G Roll	INDEX95.HTML

MEDMÄNSKLIGHET

För att skapa ett gott samhälle behövs samling kring goda värden. Det fordras att de som har inflytande och de som bestämmer verkar för de goda värdenas spridning, så att hänsyn, vänlighet, hjälpsamhet, omtänksamhet i förhållandet till medmänniskan blir ideal som samhället står bakom och energiskt pläderar för i skolor, massmedier, föreningar och på arbetsplatser. Det måste slås fast och intensivt hävdas att en medborgare har plikter gentemot andra, och det måste i synnerhet i skolorna ges impulser till aktivt kärleksfullt handlande – sådana impulser kan ge personligheten bestående, djupt rotade, goda värderingar, som kan förändra världen! Ty det finns i det mänskliga psyket alla förutsättningar för att skapa en ny människa. Medmänsklighet kan bli ett med kraft omfattat ideal, om personlighetsutvecklingen styrs i rätt riktning.

Detta land har många olyckliga människor. I genomsnitt begås 4–5 självmord per dag. Och varje individ som genom desperata handlingar demonstrerar sin olycka, är en anklagelse mot samhället och dess anda. Jagiskhet dominerar; framgång, karriär, pengar, anseende, standard är honnörsord som äger giltighet. Men radikal medmänsklighet är sällsynt och räknas knappast som en kulturell aktivitet.

Det skulle inte få vara så att människor lämnas ensamma att ta sin tillflykt till sprit, narkotika, pornografi. Och all elakhet i ord och gärningar skulle motverkas genom skolans uppfostran och massmediernas anda. Det skulle inskräpas av övertygelse att det är varje människas skyldighet att behandla andra väl och göra allt för andras lycka och trivsel. Och envar skulle få all hjälp av samhället att finna sin livsuppgift, sin miljö, sina vänner.

Medmänsklighet är nödvändig om ett land skall byggas som är en hälsans och lyckans plats. I vår religion, kristendomen, finns klara uppmaningar till nästakärlek: *Allt vad I viljen att människorna skola göra eder det skolen I ock göra dem!* – *Älska din nästa så som dig själv!* – *Den som vill vara främst bland eder, han vare de andras dräng!* – Men jagets stämma överröstar Kristus-impulsen.

Inför det inre imperativ som så många av oss känner: *gör gott mot din broder!* står vi mest handfallna och olustiga. Vi känner obehag inför lidande och olycka, och vi önskar att ingen levande skall behöva ha det svårt, men vi förblir i hög grad överkamma och sluter oss i vår egen värld, där vi lever med våra anhöriga, de saker vi samlat och de intressen vi har. Men tänk om samhällsandan vore annorlunda – om individerna fick utbildning i medmänsklighet och fick göra ett års tjänst i välfärdsinrättningar!

Vårt land är inte väl ordnat. Människorna tas inte om hand så som borde ske. Självskhet och okunnighet präglar alltjämt tänkandet. Vi måste finna en livsform som är annorlunda, som bygger på en självklar identifiering med medmänniskan. Och allt vad vi gör, skall vara för livet! Vi måste bannlysa alla skadliga produkter. Det skall inte få ske att tobak, alkohol, narkotika, snask, dålig mat tillverkas, säljs och ger skador hos konsumenten. Nu är det staten som godkänner och som säljer giftiga och dödliga njutningsmedel och flyktroger, staten som skulle vara en garanti för vår säkerhet och lycka. Det får inte ske att den luft som vi inandas och som skall vara till vår hälsa, förstörs genom giftiga gaser från fordon och byggnader. Det får inte ske att ohöjd, rå pornografi massdistribueras och förvänder individens begrepp om ett av de centralaste livsområdena, där ömhet, hänsyn och kärlek skulle råda.

Det får inte ske att djuren, som är levande och förnimmade medvarelser till oss, hänsynslöst exploateras för människans nytta och nöje.

Det måste ske att den gamla människan, egoisten-materialisten, försvinner och ersätts av den nya människan, medmänniskan, vilkens tänkande präglas av förnuft och kärlek.

Grunden till det goda samhället måste läggas i den obligatoriska skolan. Där behövs en medveten och energisk uppslutning kring höga och självklart riktiga ideal: medmänsklighet, samt även aktsamhet om den egna personen och den egna hälsan.

Vi hoppas inte minst på ungdomen, att den speciella känslighet som många av de unga visar, skall bli bestående hos dem och utbreddas så att ett vänligare, intelligentare och mer aktivt medmänskligt samhälle kommer att skapas.

(Ur nr 1, 1969)

TANKAR KRING
FORTLEVNADSPROBLEMET

Är döden en port? Ligger ett glädjens land och väntar på oss där bortom? Eller är att dö endast som att blåsa ut ett ljus för alltid? Vår mening om hur dessa frågor skall besvaras kan vara avgörande för vår möjlighet att härda ut. Människans livsvillkor är ofta hårda. Vi kan lätt komma i en situation, där en återvändo till ett självförverkligande liv synes omöjlig. Om vår livsupplevelse blir plågsam eller om vi känner otrygghet och rädsla i vårt hem i landet "Idyllien", eller om vi bara grips av allvarlig undran över verkligheten, då dras vår tanke till dödens gåta: är att dö något annat än att uppslukas av ett evigt intet? Vilka möjligheter finns att bedöma den saken?

Vi studerar uppmärksamta vissa företeelser: vad till livet återkomna "döende" eller skendöda har berättat, och de som på annat sätt haft upplevelser av utomkroppslighet, klärvoajanters berättelser om vad som sker när en människa avlider, spökerier, mediala budskap, fall som tyder på reinkarnation. Vi läser om dessa gåtfulla händelser, och vi vet att det finns skilda meningar om dem: en del uppfattar dem som bevis för existensen av en andevärld, dit människan träder in, sedan hon upplevt det vi kallar döden; andra är tveksamma om tolkningen och åter andra tror att dessa fenomen är illusoriska och ingenting har att göra med en annan värld.

För min del

Foto Rein Vålme

måste jag bekänna den största skepsis till möjligheten att få veta något om det "landet annorlunda" som skulle finnas, där vår synliga väg tar slut. Så som jag fattar situationen, får vi nöja oss med hypoteser, förhoppningar, i bästa fall en utifrån sett irrationell *förtröstan* som kan vila på en inre grund av att mystiskt skådande.

Men dessa aningar och intuitioner som framkommer i samband med utomnormala händelser, kan ge människan ett tillskott av kraft, en böjelse för en positiv livstolkning, som kanske annars skulle vara mera avlägsen.

Jag tror inte på möjligheten att *bevisa fortlevnad* med utgångspunkt från paranormala händelser och mediala meddelanden. För bevis krävs vetenskapligt sett mycket mer än det som åberopas av bland andra spiritualister. En förutsättning för att något skall kunna bevisas är att man i problemet har räknat in alla relevanta fakta. Skulle någonting av avgörande betydelse försummas, blir resultatet falskt och beviset inte giltigt. I fråga om de fenomen som är aktuella för fortlevnadsproblemet, kan vi inte få begrepp om vilka risker för felslut som finns, ty vi vet inte alls hur världen är inrättad. Det sanna kan vara något som vi inte anar.

Spiritualister stöder sig inte minst på mediumistiska meddelanden som sägs komma från avlidna, men det finns exempel på att den föregivna diskarerade personligheten fortfarande levde på jorden i bästa välmåga, och det finns fall då den förmente avlidne inte alls existerat utan varit ett fantasifoster som mediet låtit sig suggereras till att skapa. Det har funnits falska fall som till art och kvalitet varit fullt jämförbara med dem som spiritualisterna anser bevisande. Av detta följer att det inte är någon beviskraft i mediala meddelanden, ens om dessa ger imponerande riktiga och detaljerade upplysningar om den person som "anden" säger sig ha varit under jordelivet.

Men: även om bevis saknas, framstår fortlevnad som en fascinerande möjlighet, och det är lätt att förstå att de som haft personliga upplevelser av utomvärldsliga ting, kan ha fått en övertygelse om en de bortgångnas och andarnas sfär.

Möjligheten till tro på en annan värld hör enligt min mening väsentligen samman med vår uppfattning om en del av de parapsykologiska fenomenen. Utan studium av dessa blir allt sökande efter sanningen om döden utan större mening.

(Ur nr 2, 1969)

DJURENS RÄTTIGHETER

Den 28 mars hade DN en huvudledare med rubriken *Djurfabriker-na*. Tidningen för djurens talan och vänder sig mot exploateringen av husdjuren i vad som kallas "koncentrationsläger för husdjur".

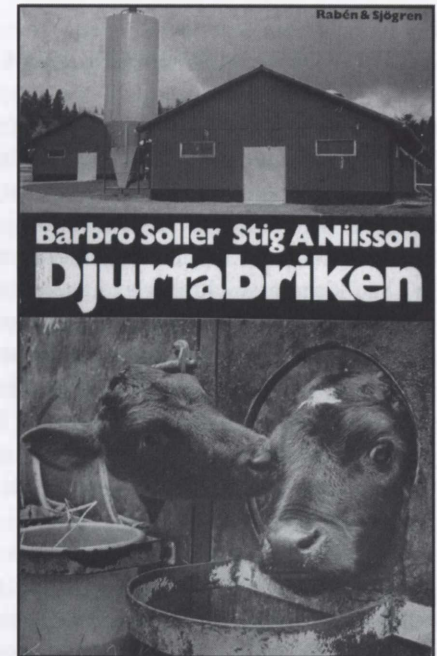
"Hur har djuren kunnat utsättas för detta accelererande lidande? Saknas alla spärrar, både moraliska och juridiska?"

"Vi måste skapa ett djurskydd värt namnet. Vi måste ställa upp regler för vad husdjuren rimligen kan ha rätt till. De bör tillförsäkras en livsmiljö som inte bara är oskadlig utan också ger dem en rimlig grad av trivsel."

"Djurens rätt måste äntligen erkännas."

DN gör en jämförelse mellan massexploateringen av mänsklig arbetskraft och den nu pågående olyckliga utvecklingen vid

Redan 1971 kom journalisten Barbro Sollers och fotografen Stig A. Nilssons bok Djurfabriken, som tog upp de svåra lidanden som djuren vållades i livsmedelsindustrin. Har något väsentligt hänt sedan dess?

kött-, mjölk- och äggproduktionens exploatering. Tidningen trycker starkt på att det brådskar med reformer.

Det är tragiskt att människans likgiltighet för andra levande varelser är så stor att deras lidanden inte bekymrar henne mycket. Men det är glädjande, hoppfullt att så starkt djurvänliga tankar kan publiceras på ledarplats i Sveriges främsta nyhetstidning.

Kanske ett nytänkande är på väg, när det gäller vår inställning till djuren (?) så att det blir naturligt att räkna med att *djur har rättigheter*, att det inte är onödigt sentimentalitet att se till att de blir väl behandlade och förskonas från lidande.

Det är ju så att djuren har medvetande precis som vi människor. Det har sagts att människan är Guds avbild. Det kan sägas att djuren är människans "avbild". De undermånskliga varelserna upplever som vi – fast inte på precis samma sätt – sjukdom, smärta, trivsel och glädje. De har känslor som sorg, rädsla, tillgivenhet och kärlek.

Om vi vill skapa ett gott samhälle, måste djuren innefattas i vår kärlek. Att se deras trivsel bör ge oss tillfredsställelse.

Jag tror att värderingarna i DN-artikeln finner gensvar hos stora grupper av människor. Innerst inne tycker vi väl om djuren, men tanklöshet och bristande kontakt med dem har gjort att vi inte tillräckligt känt oss in i deras liv.

DN har förstått att vi inte får behandla våra djur hur som helst, att det behövs kontroll och humana bestämmelser för djurhållning. Och tidningen har sagt ifrån och gett förslag till åtgärder.

Kanske närmar vi oss också den tid då de vetenskapliga djurförsöken blir en aktuell kulturfråga, då vivisektionen framstår som ett moraliskt problem, som vi inte kan undkomma.

Jag är säker på att en human behandling av djuren endast kan gagna människan. Sjukdomar uppstår mest till följd av livsföringsfel. En livsföring i erkännande av icke-våldsprincipen, där kött undviks till förmån för nyttiga vegetabilier, ger hälsa – det är ett påstående som vilar på god erfarenhetsgrund. När människan kommit så långt att hon förstått var hälsans väg går, då minskar behovet av sådant vetande som hon nu försöker skaffa sig genom ofta plågsamma experiment på djur.

(Ur nr 5, 1969)

ATT STUDERA ALTRUISTISK KÄRLEK

I sin bok *Altruistic Love* skriver harvardprofessor Pitirim A. Sorokin (d. 1968) att det funnits tider då mänskligheten framför allt behövt vetenskapliga upptäckter och tekniska uppfinningar eller estetiskt, religiöst och filosofiskt skapande. Men i dag, skriver han (1950), är ett rikligt *etiskt* skapande det som mänskligheten främst behöver. Vi kan klara oss och överleva även om inga stora vetenskapliga eller tekniska framsteg görs under de närmaste hundra åren, men det måste ifrågasättas om vi kommer att överleva, ifall individers och grupper egoism förblir oförminskad och inte överträffas av skapande kärlek, Agape och Eros, där kärleken blir en dynamisk kraft som omformar individer och sociala institutioner och verkar inspirerande på kulturen och gör världen till en varm, vänlig och vacker plats.

Under sin forskning i kärlekslärans vetenskap har professor Sorokin funnit att kärleken är en verklig, livgivande kraft för den kärleksfulle själv. Altruistiska personer lever genomsnittligt längre än andra. Kärlek övervinner ensamhet och är det bästa medlet mot självmordstendenser. Att erfara kärlek och resultat därav är att få sann kunskap och det är någonting vackert och förskönande. Kärlek är frihet, frimodighet och skapande kraft och ett verksamt medel för att uppnå sinnesfrid och lycka. Kärlek är den bästa terapin mot hat, psykos, olycka, elände och död.

Ett syfte med Sorokins forskning har varit att få kunskaper om den altruistiska människotypen, som vi vet mycket litet om. Många undersökningar har gjorts av negativa människotyper, kriminella, psykiskt sjuka, efterblivna, asociala etc., men vi har försummat att studera de positiva människotyperna, helgon, filantroper, "goda grannar" etc. Sorokin och hans forskarlag har skaffat sig upplysningar om altruisternas kön, ålder, hälsotillstånd, yrke, om ekonomisk och social ställning, utbildning samt undersökt vad som gjort dessa människor till altruister, dvs osjälviska människovänner. Forskningsmaterialet som behandlas i *Altruistic love* har varit amerikanska "goda grannar" och katolska helgon.

Den västerländska kulturen har blivit alltmer negativistisk, skriver Sorokin. I tidningar och tidskrifter ägnas förstasidorna åt hårresande mordfall, sexskandaler, perversioner och galenskaper. Sällan nämner man goda gärningar och det som verkligen är positivt. På samma sätt är det med film och teater, måleri och bildhuggarkonst, radio och TV. Sex, galenskap och brott utgör grovt räknat 80–90 procent det som behandlas inom de nämnda områdena. Inom andra områden är det på liknande sätt. Vi lever i en negativ andlig atmosfär, där det som är hjältemodigt, positivt, sant, gott och vackert skjuts undan som något egendomligt.

Sorokin anser att den negativa andan har manifesterat sig inom det vetenskapliga området bl a i de många nedvärderande tolkningarna av människan, hennes kultur och värden. Mekanistiska, reflexologiska, biologiska, materialistiska, endokrinologiska, behavioristiska etc. förklaringar dominerar. Dessa tolkningar har frånkännt människan allt gudomligt, andligt, övermateriellt, mänskligt. Människan har reducerats till en eländig materiemassa, tillfälligt ihopkommen av naturens nycker.

Professor Sorokin hävdar att det är nödvändigt att vi ägnar mycket större uppmärksamhet åt allt positivt som människor förstår.

(Ur nr 7, 1969)

Buddhabild

DEN RELIGIÖSA ETIKEN

Den sanna etiken finns i någon form och i någon grad i alla de stora religionerna. *Muhammed* tillskrivs t. ex. följande yttranden:

"Människosläktet är Allahs familj; den bästa bland människor är den som mest tjänar hans skapade varelser."

"Detta vittnar jag om: att alla människor är bröder."

"Muslim är den för vars hand och tunga andra människor är säkra."

Buddha skall ha sagt:

"Medkänsla är det enda att lära sig och den enda hållningen i förhållande till allt som lever."

"Välsignade är de som förtjänar sitt dagliga bröd på sådant sätt att ingen skada eller pina tillfogas levande varelser på jorden."

"Skada inte andra med det som vore en plåga för dig själv."

Mahavir, jainismens grundare, lärde:

"Betrakta varje levande varelse så som dig själv och skada ingen!"

Nanak, sikhismens grundare:

"Anse den människa helig vilken visar vänskap och sympati och gläder sig åt andras lycka."

Lao-tse:

"Betrakta din nästas vinst som din egen vinst och din nästas förlust som din egen förlust."

Från *hinduiska vismän* kommer dessa yttranden:

"Kärnan eller summan av religionen är att se på alla levande varelser med vänliga ögon."

"Vis eller lärd är den som behandlar allt levande med samma vördnad."

"Att verka för andras välfärd är fromhet, och att tillfoga andra lidande är synd."

Mose gav oss "tio Guds bud", och där finner vi bland annat

uppmaningen "Älska din nästa såsom dig själv!"

Jesus byggde sin lära på de judiska profeternas förkunnelse.

Han sa: "Om någon vill vara den förste, så vare han den siste och alla tjänare."

Bahá'u'llá:

"Välsignad vare den som älskar mänskligheten."

Sufirörelsen säger att det finns en moralprincip, kärleken, som har sin rot i självförsakelse och vars blommor är goda gärningar.

Den gyllene regeln "Allt vad I viljen att människorna skola göra eder, det skolen I ock göra dem" finns i skilda varianter i alla de stora religionerna. Även *Confucius* och *Zarathustra* tillskrivs liknande yttranden.

Sanningen om Guds vilja med människorna att de skall tycka om varandra och behandla varandra väl finns hos alla religionsstiftarna, så man kan säga att det etiska ljuset är hos dem alla. När det gäller förhållandet till nästan kan den gyllene regeln vara vägledande och betraktas som en universell lära. Men vi kan observera att de väsentliga etiska imperativen ofta i hög grad försvinner i mängden av teologi.

Den etiska likheten hos religionerna är grundad i människans natur och det vi kallar *samvetet*. Skillnaderna mellan religionerna rör frågor om vilkas svar vi intet vet.

(Ur nr 9, 1969)

ÄR UNIVERSUM AMORALISKT?

I Erling Johannessons *Buddist-Bulletin* får vi veta att "universum är amoraliskt". Det står i en från engelskan översatt artikel av buddhisten Francis Story. Här några utdrag:

"Universum /.../ bär inga spår av att ha skapats enligt vad vi skulle betrakta som etiska principer. Universum vet synbarligen inget om rättvisa eller barmhärtighet. Ännu mindre sysslar det med sexuella regler, utom när dessa är bundna vid arternas bibehållande och deras fortplantning, dvs. deras biologiska förenlighet. En vild hund försöker inte para sig med en katt... Instinktens verksamhet är i sådana fall klar. Naturen känner inte till något som kallas 'onaturlig last', det är endast dygden som är onaturlig. Buddhismen förnekar att dygdigt leverne på något sätt innebär att leva i samklang med universums lagar. Tvärt om. Naturen behärskas av begärets och självtillfredsställelsens lag. Att observera sila (moral, etik) är mot naturens lagar. /.../ Det är endast djuret, som bara lyder instinktens och självbevarelsens påbud, som lever i enlighet med naturens lagar. Buddisten, som inser att universum inte är en välvillig skapares verk, är inte överraskad eller besviken vid upptäckten att det inte visar några tecken på moraliska lagar eller syften."

Det kan för många synas självklart att universum inte har några moraliska kvaliteter. Naturens former tycks byggda efter egoismens princip. Varelserna dödar och dödas med perfekta mordredskap som de utrustats med. Endast arternas fortbestånd är naturens angelägenhet.

Men visst finns det spår av etiska principer!

Lejonet dödar hjorten, visserligen. Men även om rovdjuret inte har något medlidande, så finns där ändå i skeendet något

som pekar på att "naturen" äger medvetande om lidandet och önskar begränsa det. Vi vet att när en varelse pinas svårt, så förlorar den medvetandet – eller dör. Något gränslöst lidande existerar inte. Om livet vore ett verkligt amoraliskt helvete, skulle man vänta sig att naturen befolkades av åtskilliga genom sjukdom och skador vanställda varelser som upplevde outhärlig smärta. Men så är det inte. Barmhärtigt utsläcks medvetandet hos den lidande varelsen. Och bakom denna mekanism ligger väl en omtanke hos en skaparkraft efter vars plan universum byggts upp.

Vi vet att vid uppskakande händelser försätts många djur i ett hypnotiskt tillstånd, faller i trans. Detta kallas "skendödsreflexen" eller "imiterad död". Även människor som har skräckupplevelser reagerar på liknande sätt. Vid stora olyckor kan de uppträda avtrubbat, utan normala reaktioner, som om de fått lugnande medel.

Det lär också vara så att tårvätskan innehåller ett ämne som verkar lugnande.

Och kroppen har en mycket stor, om än inte oändlig, läkningsförmåga. Den reagerar ändamålsenligt på angrepp och skador, så länge livslust finns. När lusten att leva upphör, visar det sig att individen ofta får lätt att dö genom att sjukdom tar överhanden.

Det synes alltså som om skaparkraften inte bara bekymrar sig om arten och om individens kroppsliga del utan även om det inre, medvetandet.

Francis Story bortser också i sitt resonemang från den egenart som medvetandet har och som i synnerhet kommer till synes i dess mest utvecklade former. "Medvetandesubstansen" är en del av universum, en väsentlig del, ja förmodligen dess själva kärna, dess bärande grund. Det mänskliga medvetandet är evolutionens förmästa produkt, så långt vår kunskap sträcker sig, och det är inte amoraliskt utan äger bestämda etiska begrepp.

Ur nr 1, 1972

SNOBBAR?

Ett par personer skrev nyligen till mig och sa upp sin prenumeration. De tackade för tidningen som de haft under några år, men nu ville de sluta att läsa den, eftersom de menade att de livsåskådningsfrågor den behandlar inte är så angelägna. Att sysselsätta sig med sådana problem som Guds existens och människans fortlevnad efter döden är ingenting för vanligt folk, tyckte de, utan för snobbar, som inte har något väsentligt att ägna sig åt.

I en TV-intervju ansåg filosofiprofessorn Ingemar Hedén att de livsåskådningsfrågor han sysslade med var mycket mindre viktiga än t.ex. miljövårdsdebatten och frågor om krig och fred.

Men så här ser jag det. Människans öde är svårt. Hennes livsvillkor är hårda. Hon föds, växer upp, åldras, blir sjuk och dör; och att dö tycks innebära jagets fullständiga tillintetgörande för alltid. Under hela hennes levnad alltifrån fosterstadiet hänger bildligt talat ett hot över hennes huvud. Organismens utveckling kan från början gå snett och medföra missbildningar; och senare i livet kan individen bli sjuk eller handikappad på olika sätt. Och den som tillhör de lyckliga som får en rätt utvecklad kropp som

ger goda fysiska och intellektuella resurser, upplever dock ofta sina brister, har ofta svårigheter att kämpa mot. Världen är full av sorgsna människor som inte fått ut av sitt liv vad de hoppats på.

Svåra prövningar drabbar många av oss. Och hur skall vi till slut dö? I cancer, genom sjukdom i hjärtat eller blodkärlen, genom lungsjukdom eller självmord ... ?

Vi är alla dömda till döden, och vår tid är kort.

Det är inte så att de enda stora mänskliga problem som finns existerar i länder med krig, fattigdom, svält och förtryck. Även i ett så relativt normalt samhälle som dagens Sverige finns själens svåra problem. När man befinner sig ute bland människor, möter man nästan bara till synes friska och harmoniska personer. Men bilden är falsk. Många är sjuka eller döende. Och bakom fönsterrutorna, i hemmen och på sjukhusen, finns en stor sorg. Många ligger i sjuk- eller dödsbäddar, andra sitter ensamma och bittra, handikappade och åldrande etc. I denna skara av sörjande människor kan vi själva när som helst inträda – om vi inte redan gjort det.

Hur stora de sociala missförhållandena än är i många länder och hur viktigt det än är att bekämpa dessa, kommer man inte ifrån att själens betryck existerar också i ett fredligt och någorlunda rättvist samhälle. Och individens egen död, hans egen själs öde, är för honom av större vikt än krig, fattigdom, svält, utsugning, förtryck och sjukdom som drabbar andra människor. Det vore grymt att till den sökande och döende människan – och vi är alla döende – säga att frågan om din själs identitet och ditt livs mening måste vänta tills alla människor på jorden kan äta sig mätta, att vi har viktigare saker att tänka på än din själs öde bortom döden.

Jag menar att de stora livsåskådningsproblemen är de största frågor som mänskligheten ställs inför i dag. Jag tror också att en penetrering av dem kan ha en direkt inverkan på de sociala etc. orättvisor som existerar.

Att söka sanningen är ett mänskligt existentiellt behov, en angelägenhet i centrum av vår livsupplevelse. Det är ingenting för "snobbar".

Ur nr 7, 1972

EN NATURLIG RELIGION?

Vårt icke-vetande är stort.

Vi vet inte om "Gud" eller gudar existerar, om böner når fram. Och vi vet inte om det finns någon personlig fortlevnad efter döden. Om vårt liv har en djupare mening än bara att vi finns till, vet vi inte. Vårt jags verkliga identitet vet vi intet om. Den som påstår att vi vet något – positivt eller negativt – om dessa ting, har missuppfattat begreppet veta.

I vår undran inför livets gåta får vi inga verkliga svar.

Men det finns väsentliga frågor och det finns antydningar till svar. Bär naturen spår av högre, skapande intelligens? Det kan tyckas så. Tyder parapsykologisk forskning på det personliga livets fortsättning efter döden? Det kan tyckas så. Finns i mänsklig erfarenhet tecken på bönesvar? Ja, det kan tyckas så.

Vår spörjande tanke finner antydningar om en djupare mening med människans liv. Men så långt som till ett vetande når vi aldrig. Och vad är "tron" värd, sakligt sett?

Teologi och metafysik är fantasins byggnader. Ibland kan vi tycka att de framträder i vårt sinne som något lysande och

skönt. Men när den verkliga sanningslidelsen tränger sig på, inträder genast en tveksamhet. Saken är förstås den att vi människor är alltför små kryp i det oerhörda universum för att ha en chans att tänka oss fram till Sanningen. Vår hjärna är för liten och våra sinnessorgan har alltför liten räckvidd för att tillåta oss skåda in i världens medelpunkt.

Skeptikern får sista ordet. Vi stannar i agnosticism – ja, sanningen är väl att vi till vår natur är agnostiker: vi kan inte veta något om svaren på de djupaste frågorna om "Gud", människan och universum. Men vår hjälplöshet inför dessa frågor innebär inte att vi inte kan äga föreställningar och ha aningar. Ja, anar vi inte att ande är universums substans, att varat är ett levande, gränslöst väsen, varav vi alla är delar?

Jag tror att den bild av verkligheten som alltmer kommer att växa fram är Vedantas eller något som ligger den nära. Varat är ett andeväsen och vi är alla jagbildningar i andehavet. Vi är olika upplevelser i allsjälen, och i djupet av vårt vara är vi "Gud" själv.

I alla händelser är vårt verkliga väsen ande, som är det inre i allt levande. Och under evolutionen har det andliga mer och mer utvecklats, så att vi – som Pierre Teilhard de Chardin har visat – kan se medvetandets utvidgning och fördjupning som evolutionens väsentliga innebörd.

Våra högsta etiska värden grundar vi på uppfattningen om anden som är jaget. Ande är helig och skall vördas, vårdas och älskas var den än förekommer. Allt levande utgör ett brödraskap, framfött av samma vidunderliga universum.

Positiva begrepp, som vi i andakt bör samlas och utveckla vårt känsloliv kring, är vänlighet, omtänksamhet, ömhet, medmänsklighet och allkärlek.

Jag tror att det religiösa i framtiden inte blir teologi utan förundran inför verklighetens gåta i en känsla av vördnad för livets storhet, skönhet och mäktighet samt en etisk insikt att kärlek är föreskriven.

Ur nr 8, 1972

Ur krönikor:

Enligt min mening kan en högkultur endast skapas i anslutning till kärleksprincipen.

Människan förgiftar och fördärvar till synes planmässigt allt vad hon rör vid och ger därmed bildligt talat världen åt djävulen. Trots detta är hon en högfärdig varelse som anser sig kultiverad, civiliserad och intelligent. Hon tror sig vara förmer än djuren, men behandlar dessa grymt som vore de döda ting utan medvetande och känslor. Röster som hörs angripa förhållandena tystas ned eller nonchaleras.

Dr R M Bucke skriver i *Cosmic Consciousness* att en hund och en häst är lika medvetna om tingen omkring sig som människan är. De är också medvetna om sin egen kropp och dess lemmar och att detta är delar av dem själva.

Spridda röster om världen – slump eller intelligens?

Den mekanistiska tolkningen av verkligheten är inte total i den vetenskapliga världen. Avvikande röster hörs. Den brittiske professorn i biologi Sir Alister Hardy var övertygad om att det finns ett skapande element i universum. Det kommer till uttryck i allt liv och leder till ett alltmer komplext beteendemönster i djurrikets långa utvecklingsprocess.

Sir James Jeans, engelsk fysiker och matematiker, sa att universum börjar mer se ut som en stor tanke än som en stor maskin.

V. H. Mottram var professor i fysiologi vid Londonuniversitetet. I ett föredrag i engelsk radio 1948, som återgavs i BBCs tidsskrift *The Listener*, slutade han med att säga att även vetenskapsmannen har svårt att klara sig utan Gudsiden. Han pekade bland annat på proteinerna, som är bildade av långa kedjor, vilkas länkar kallas aminosyror. Det sätt varpå dessa länkar binds samman är av enorm betydelse. Om de kommer orätt tillsammans, bildas ingen förutsättning för liv; det som då uppstår kan till och med vara giftigt. När man beräknar de tänkbara olika vägar varpå länkarna kan sättas samman, når man fram till fullkomligt enorma tal. Mottram nämner att professor J. B. Leathes har beräknat att länkarna i kedjan hos ett enkelt protein skulle kunna sammanbindas på så här många sätt: Om vi tar 10 och multiplicerar det med sig självt 48 gånger så får vi antalet: en etta med 48 nollor efter, en miljardmiljardmiljardmiljard. Nu har jorden varit tillräckligt kall för liv under kanske en miljon

miljard sekunder. Så om slumpen skall försöka med alla kombinationer av aminosyrelänkar för att åstadkomma de rätta proteinerna, så måste slumpen raska på riktigt ordentligt. Den skulle behöva pröva åtskilliga miljarder miljarder kombinationer varje sekund som jorden har varit kall nog för att liv skulle kunna existera här.

Mottram gör reflexionen att allt detta förefaller honom osannolikt, ja omöjligt.

1956 utkom boken "Den stora frågan" (Gummessons) av professorn i elasticitets- och hållfasthetslära Gustaf Lundberg.

"Se dig om i naturen!" skriver han. "Se hur många under som finns! Se hur de sinnrikaste uppfinningar tas i bruk. Hur kom människans sinnen till? Hur kom andningsorganen till, som är så nödvändiga men som inte kan göra någon nytta utan att samtidigt ett blodomlopp finns? Utan de organ som möjliggör upptagandet av luftens syre, skulle inga landdjur kunna leva. Och de måste ha uppstått medan djuren framlevde sitt liv i vatten. När djuren av ändrade näringsförhållanden eller av andra orsaker drevs upp på land, måste andningsorganen redan finnas. Hur utvecklades de, och varför utvecklades de?"

Enda svaret synes vara, att de kom till för att en ny livsform skulle bli möjlig. Orsaken låg sålunda i framtiden, ej i de betingelser, som var för handen, när händelsen inträffade. Men livet har anpassat sig. En ny skapelse har uppstått.

Och överallt i livets värld möter vi samma under. Den första uppfinnaren av ekolodet var ingen människa. Det var

fladdermusen, som sänder ut ett ljud av så högt svängningstal, att intet mänskligt öra hör det. Hur blev denna uppfinning möjlig?

Exemplen kan mångfaldigas. Vem har ordnat allt så ändamålsenligt i naturen? Är det slumpen, som materialisten tror. Eller finns det en skapande, ordnande makt – finns det en Gud?"

Den franske forskaren dr Gustave Geley skrev i sin bok "Från omedvetenhet till medvetenhet" att vissa insekter ju undergår sin sista förvandling i puppan. Då sker ett ytterst hemlighetsfullt fenomen, histolysen. I puppan, som skyddar djuret från ljuset och andra yttre störande inflytanden, sker något mycket egendomligt. Insektens kropp upplöses, smälter till ett slags likformig gröt, vari de olika organen till största delen försvinner.

Då larven förvandlas till puppa, försvinner vävnadernas största del genom histolys. Av de vävnader som förstörs, återstår inget synligt cellelement. Sedan börjar en ny vävnadsbildning, dels av den deg som bildades vid vävnadernas upplösning och dels genom förökning hos vissa små skivliknande kroppar. Den nya organismens delar tycks inte ha något direkt samband med de förstörda delarna av larvens organism. För att förstå denna process, den embryonära och post-embryonära utvecklingen, organismens bildande och vidmakthållande, dess förmåga att reparera sig själv är det enligt dr Geley nödvändigt att utgå från en organismen överlägsen kraft, som orsakar processen.

Out-of-Body Yoga

"Lär dig göra utomkroppsliga resor och inre färder. Alla har förmågan till översinnlig kommunikation."

Kurser & Föredrag. Gratis nättidning!

Soul Travel Magazine - www.soultravel.nu

MARCUS AURELIUS

kejsare av Rom

och stoisk filosof

Marcus Aurelius var romersk kejsare 161–180, i en svår tid då riket hotades av yttre och inre fiender. Främmande folk angrep från olika håll. Ekonomiska kriser, uppror, pest hotade att slå sönder det väldiga imperiet.

Men Marcus Aurelius, som inget hellre önskade än att få leva sitt liv i stillhet, styrde med stark hand Rom under denna svåra tid. Sin berömda bok "Självetraktelser", som är en pärla i filosofins historia, skrev han till stor del i olika härläger. Den utgörs av reflektioner kring livet i den stoiska filosofins anda.

Marcus Aurelius var en av Roms dugligaste kejsare. Han kände också en dragning till ett disciplinerat och ädelt liv, strävade efter att vara en pliktuppfyllande och bra människa samtidigt som han på stoikernas vis ville uppnå inre ooberördhet och frihet från det yttre.

Vi återger här några delar ur det klassiska verket "Självetraktelser", utgivet på svenska av Forumbiblioteket 1953.

Handla aldrig oöverlagt, utan alltid efter levnadskonstens givna regler.

Människorna söker ensamhet på landsbygden, vid havet och bland bergen. Även du brukar längta efter detta. Men hur dåligt! Vilken stund du vill kan du ju dra dig tillbaka inom dig själv. Ingenstades ges det ju en lugnare och mera ostörd tillflyktsort än människans egen själ, särskild när den är så beskaffad att den som försänker sig i den

Den mänskliga livstiden är ett ögonblick lång, människans väsen är som en rinnande ström, hennes förnimmelser är dunkla, kroppens vävnad är hemfallen åt förruttnelse, själen är ett snurrande hjul, dess öde en gåta, människans dom över människan godtycklig. Kort sagt, vad till kroppen hör är en ilande flod, vad till själen hör är dröm och dunst; livet är en kamp och en färd i främmande land; eftermälet är glömska. Vad finns då som kan leda en igenom? Endast och allena filosofin.

Ur "Självetraktelser"

vinna frid; men frid skapas blott av ett ädelt sinne. Unna dig därför ofta denna ensamhet och pånyttföd dig själv.

Lev inte som om du hade tusen år framför dig. Döden svävar över dig. Så länge du ännu lever, så länge du ännu kan – var god.

Hur lätt det är att avvärja och bortvisa varje oroande och störande föreställning och så lunda genast återvinna sitt sinne.

Ingen vederfares det något som han inte enligt sin natur skulle kunna bära.

Må gärna någon vara duktigare i brottnings än du, men må ingen vara mera människo-

älskande, anspråkslösare, undergivare i motgången och mera överseende gentemot medmänniskornas förseelser.

Du kan leva i fullaste hjärtefröjd, även om alla skymfar dig, även om vilddjur söndersliter ditt bräckliga kroppshölje. Ty vad hindrar dig att trots allt detta bevara din själ lugn, rätt bedöma vad som händer dig och rätt utnyttja vad som erbjuds dig?

Att människor som är så och så beskaffade, måste handla därefter är ju nödvändigt. Att vilja att det vore annorlunda är som att vilja att fikonsträdet inte skall ha någon saft. Kom blott väl ihåg att inom kort skall ni båda, både du och den andra, vara döda, och snart

återstår av er inte ens namnet.

Förakta inte döden, utan älska den såsom ett av de ting naturen vill. /.../ Därför bör en tänkande människa förhålla sig varken trotsigt eller avvärjande eller övermodigt mot döden utan invänta den såsom en av naturens yttringar.

Vad är ondska? – Det som du redan så ofta har sett. Och inför allt som sker, tänk på att det är något som du ofta sett. Överallt finner du ett och detsamma: i den gamla, den nyare och den nyaste historien, i staterna och familjerna förr och nu. Ingenting nytt! Allt vardagligt och förgängligt.

Gräm dig inte över vad som fattas dig, utan se på det bästa av vad du har, och tänk på hur ivrigt du skulle eftersträva det, ifall du saknade det. Men akta dig på samma gång att inte din tillfredsställelse förleder dig att överskatta detta goda, så att du skulle oroas av dess förlust.

Om smärtan: är den olidlig, driver den oss ut ur tillvaron; fortfar den, kan den bäras. Och därunder bevarar vårt sinne genom inre samling sin frid, och vårt förnuft blir inte sämre.

Alltid och överallt står det i din makt att fromt finna dig i ditt nuvarande läge, vara rättvis mot dina medmänniskor och noga pröva dina förhandenvarande föreställningar, så att inget oriktigt insmyger sig i dem.

Älska vad som vederfares dig och är dig tilldelat; vad kan alstra mera harmoni?

Framför allt, bevara ditt lugn! Allt sker ju i enlighet med allnaturen, och ännu en liten tid, så finns du inte mer, lika litet som Hadrianus eller Augustus. Se din plikt i ögat och minns att du måste vara en god människa, gör vad människonaturen kräver av dig, och säg blott vad som syns dig fullkomligt rätt, men blygsamt och försynt och utan hyckleri.

När du om morgonen ovilligt står upp, så tänk: jag vaknar för att verka som människa.

Självdisciplin, ooberördhet och inre frihet var eftersträfvade mål för en stoiker. Stoicismen var också en pliktlära som manade sin anhängare att verka i världen för det goda.

Godhet

Om godhet har många visa ord uttalats.

Följande vackra poetiska ord tillskrivs Buddha.

"Blomsterdoften sprider sig icke mot vinden, ej heller doften av sandelträ, tagare eller jasmin – men doften av en god människa sprider sig till och med mot vinden. En god människas strålning sprider sig i alla riktningar."

Godhetens nyckelord är kärlek.

"Alla fromhetsplikter i detta livet har icke värdet av ett uns mot kärleken", sa Buddha.

Kärlek är att älska.

"Den som vill bli störst bland eder, han vare de andras tjänare", sa Jesus.

Jesus framhåller tjänandets etik. Och man inser att om människornas tjänade varandra, skulle livet på jorden vara ett himmelrike.

Ett centralt begrepp för att förstå godheten är medkänsla.

"Bemöt alla varelser med medkänsla i ditt hjärta", sa Lao-tse, en av Kinas största filosofer.

"Medkänsla är det enda att lära sig och den enda hållningen till allt som lever", skall Buddha ha sagt.

"Medkänsla betyder brödraskap mellan människor och djur", sa T. L. Vaswani, indisk mystiker och ledare för den filantropiska Mira-rörelsen.

Den svenska buddhistnunnan Amita Nisatta sa att man bör öppna sig i allomfattande godhet gentemot hela världen, inne-

slutande alla varelser, allt levande, på alla nivåer, i alla riktningar, mot det synliga likväl som det osynliga, fri från hat och vrede.

Syster Amita berättade också att Metta, som är den universella godhetens hymn, läses av buddhister varje dag. Hymnen uttrycker en innersta önskan att alla människor skall visa godhet mot allt levande. Metta är det dagliga brödet för buddhister. Det är den dagliga predikan för såväl de fromme aktive buddhisten som för de mera passiva.

Men vi kan inte stanna inför poetiska eller fromma uttalanden. Kärlek är inte stämningar, inte ord som man tar till sitt hjärta, utan något svårt i handlingarnas värld, som fordrar självövervinne, uppoffringar, genrositet, att ta av sitt eget och ge åt andra.

www.martinus.se

Uppgifter om aktuella kurser, föredrag, etc. Begär program: Stiftelsen Martinus Institut i Sverige, Fjällg. 23 A, 116 28 Stockholm. Telefonsvarare: 08-766 08 69 Fax: 08-766 08 66 info@martinus.se

Ljus-
meditation

Vem är jag?
Vad är en människa?

Upprepad ord:

"Det skiner ett klart lysande ljus i djupet av mitt inre"

Låt dig bli känslig för den längtan som finns i ditt hjärta och för dina djupare behov som människa. Lyssna, stilla, efter svaren som finns inom dig, efter den inre rösten som finns individuellt inom oss alla.

www.radiantlight.se
anna & simon

Argumentationsanalys

Argumentationsanalys är ett ämne inom filosofin. Dess förespråkare säger att sådan analys kan hjälpa oss att dra riktiga slutsatser.

Men argumentationsanalys ses ytterst sällan i den offentliga debatten om samhälle, kultur, livsåskådning m m. Så man kan tro att sådan analys enligt konsens alla regler knappast är användbar i verkliga livet. Dock kan man någon gång läsa kommentaren att ett resonemang utgör ett *cirkelbevis*.

Säkert är det lämpligt att veta något om argumentationsanalys, så att man undviker elementära misstag i egen argumentering och kan påvisa fel hos andra.

Dock torde *ämneskunskap* vara ännu viktigare.

På nätet finns en svensk sajt som helt ägnas åt argumentationsanalys: Argumentum, som är Ulrik Fallströms sida om argumentation, vilken tar upp logiska misstag och felaktiga resonemang. Texten är copyrightad, men vi låter oss inspireras av sidan och återger några av principerna med egna exempel och kommentarer.

Adress: hem.passagen.se/argumentum.

Fallström tar upp ett 30-tal fel i argumentation. Ett av dem kallas *falsk diktomi*. "Den som gör sig skyldig till detta misstag, förutsätter att antingen det ena eller det andra påståendet måste vara sant, när möjligheten finns att båda är falska."

Ett av Fallströms exempel är
Antingen är du med oss, eller mot oss.

Mitt exempel på falsk diktomi:
Antingen finns Gud eller så är det bara slumpen.

Det finns nämligen fler alternativ. Man kan till exempel tänka sig ett hav av livsprocesser, som varken är Gud eller slumpen.

Att hävda en omvänd bevisbörda är fel.

Ett av Fallströms exempel:
Ingen har kunnat motbevisa Guds existens. Därför måste han finnas.

Min kommentar:

Det sägs gärna att det uteslutande är den som påstår att något paranormalt existerar, som har bevisbördan, medan den som hävdar en icke-paranormal förklaring inte behöver bevisa något, eftersom han har

tolkningsföreträde. Och ett bevis för exempelvis något paranormalt skall vara vattentätt, annars gäller det inte. Men det är fullt rimligt att begära övertygande skäl för skeptikers förklaringar. Skeptikern säger kanske att det synes *möjligt* att en paragnost, som testats, har kunnat fuska och att experimentet därför *inte är bevisande* och kan läggas åt sidan. Det är här rimligt att fråga efter vad som *faktiskt stöder* den skeptiska förklaringen (och inte nöja sig med att den kan vara mer eller mindre tänkbar). Saknas stöd, framstår den som svag.

Argumentum ad populum säger att ett påstående är riktigt, eftersom det stöds av många.

Fallström-exempel:

Eftersom 75 % av befolkningen tror på reinkarnation, någon form av högre makt eller övernaturliga händelser, måste du väl hålla med om att det är du och alla andra skeptiker som är inskränkta.

Mitt exempel på det felaktiga argumentum ad populum:

Eftersom en stor och dominerande grupp i vetenskapsamfundet tror på en ateistisk-mekanistisk bild av världen, kan vi lita på att deras världsbild är trovärdig.

Argumentum ad hominem innebär att en persons argument avvisas på grund av brister i dennes egenskaper.

Fallström-exempel:

Vi kan inte tro honom, eftersom han ljugit förr.

Mitt exempel på detta fel:

Detta medium har ertappats med fusk och måste därför anses bara fuska.

Argumentum ad verecundiam syftar på misstag man kan begå när man söker stöd för ett argument genom att hänvisa till någon auktoritet.

Det kan naturligtvis ibland vara på sin plats att hänvisa till någon expert/auktoritet. Men man skall inte hänvisa till:

...Personer som saknar erforderliga kvalifikationer eller har kvalifikationer inom något annat område.

Min kommentar:

Man ser inte sällan att forskare inom huvudströmmen av naturvetenskapen uttalar sig negativt om till exempel det paranormala och UFO-forskning utan att tillräckligt ha satt sig in i ämnet. Dessa uttalanden saknar tyngd, så det är inte lämpligt att hänvisa till dem. Å andra sidan är

det dålig argumentation att hänvisa till forskaren den och den, som sägs vara övertygad om något ovanligt, bara för att han är exempelvis PhD.

...Experter, när dessa är oeniga.

Min kommentar:

Att experter är oeniga tycks vara mer regel än undantag. Detta gäller även exempelvis experter inom parapsykologin. Alla parapsykologer har inte precis samma uppfattningar.

...Experter, när ett kunskapsområde inte är legitimt eller tveksamt.

Min kommentar:

När det gäller exempelvis parapsykologi eller UFO-forskning, kan man i stället för att bara hänvisa till en expert redogöra för dennes argument.

...Auktoriteter som är partiska.

Min kommentar:

Experter är ofta solidariska med sitt vetenskapsområde, sin skola inom vetenskapen eller sin uppdragsgivare, som kan vara ett företag.

...Auktoriteter som inte är trovärdiga, utan kanske skämtar (eller uttalar sig lättvindigt under socialt prat).

Min kommentar:

Vetenskapsmän kan prata ur sig fördomar på tu man hand med kolleger eller vänner. Detta bör man inte dra några växlar på.

...Auktoriteter som inte identifieras.

Min kommentar:

Löst tal om att "forskare har funnit" bör inte användas som argument.

Att hänvisa till rykten och hörsägnar är också dålig argumentation.

Min kommentar:

I stället för att upprepa vad man hört eller läst bör man försöka ta reda på fakta.

Anekdotiska bevis är en form av dålig argumentation, där man försöker bevisa något utifrån enstaka fall.

Min kommentar:

Inom parapsykologin arbetar man mycket med statistisk utvärdering av en rad experiment och drar då inga slutsatser utifrån enskilda fall. Men enstaka paranormala händelser, som är väl undersökta, kan säga väl så mycket om verkligheten som en rad försök med viss statistisk signifikans.

SM